

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Eliška Trejbalová

**VE VEJNÉ STRÁŽI A JEJICH ROLE
V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Humlířková, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Listopad 2013

estné prohlášení:

Prohláuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. listopadu 2013

í í í í í í í í í í í í í í

Elika Trejbalová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petře Humlíkové, Ph.D., za pomoc při psaní této práce. Dále poděkování za poskytnuté informace, názory a zkušenosti patří JUDr. Ing. Jiřímu Staškovi, CSc, JUDr. Alexandru Tmímovi a Ing. et Ing. Bc. Borku Fraškovi.

Obsah

1. ÚVOD	1
2. INSTITUT VE EJNÝCH STRÁFÍ	2
2.1 Vývoj institutu ve ejných stráfí	2
2.2 Sou asná právní úprava	3
2.3 P edpoklady pro výkon funkce ve ejné stráfle	4
2.4 Vznik funkce ve ejné stráfle	5
2.5 Zru-ení ustanovení ve ejné stráfle	6
2.6 Práva a povinnosti ve ejných stráfí	7
2.7 Postavení ve ejných stráfí	9
3. MYSLIVECKÁ STRÁFÍ	11
3.1 Historický vývoj myslivecké stráfle	11
3.2 Sou asná právní úprava	12
3.3 Ustanovení do funkce myslivecké stráfle	13
3.4 Zru-ení ustanovení myslivecké stráfle	15
3.5 Povinnosti myslivecké stráfle	16
3.6 Oprávn ní myslivecké stráfle	17
3.7 Odpov dnost za zp sobenou -kodu	21
3.8 Postavení myslivecké stráfle	22
3.9 Myslivecká stráfí v praxi	22
4. LESNÍ STRÁFÍ	25
4.1 Historický vývoj lesní stráfle	25
4.2 Sou asná právní úprava	25
4.3 Ustanovení do funkce lesní stráfle	26
4.4 Zru-ení ustanovení lesní stráfle	28
4.5 Povinnosti lesní stráfle	29
4.6 Oprávn ní lesní stráfle	30
4.7 Odpov dnost za zp sobenou -kodu	31
4.8 Lesní stráfí v praxi	32
5. RYBÁ SKÁ STRÁFÍ	33
5.1 Historický vývoj rybá ské stráfle	33
5.2 Sou asná právní úprava	34
5.3 Ustanovení do funkce rybá ské stráfle	35
5.4 Zánik ustanovení rybá ské stráfle	36
5.5 Povinnosti rybá ské stráfle	37
5.6 Oprávn ní rybá ské stráfle	38
5.7 Odpov dnost za zp sobenou -kodu	40

5.8 Rybářská stráž v praxi	41
6. STRÁŽ PŘÍRODY	43
6.1 Historický vývoj stráže přírody.....	43
6.2 Současná právní úprava.....	43
6.3 Ustanovení do funkce stráže přírody	44
6.4 Zrušení ustanovení stráže přírody	46
6.5 Povinnosti stráže přírody	47
6.6 Oprávnění stráže přírody	48
6.6.1 Pozastavení rušivé činnosti	49
6.7 Odpovědnost za způsobenou škodu	50
6.8 Stráž přírody v praxi.....	51
7. NÁVRH ZÁKONA O VEJNÝCH STRÁŽÍCH.....	53
7.1 Podmínky pro ustanovení do funkce	53
7.2 Povinnosti a oprávnění ve veřejné strážce	54
7.3 Hodnocení návrhu zákona	55
8. ÚLOHA VEJNÝCH STRÁŽÍ PŘI OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	58
8.1 Hodnocení současného právního stavu.....	59
8.2 Návrhy <i>de lege ferenda</i> pro zlepšení efektivity ve veřejných strážích	60
9. ZÁVĚR	63
Seznam zkratk.....	67
Použitá literatura.....	68
Seznam příloh.....	71
Příloha 1 o Služební odznak a příkaz myslivecké strážce.....	72
Příloha 2 o Služební odznak a příkaz lesní strážce	73
Příloha 3 o Služební odznak a příkaz rybářské strážce	74
Příloha 4 o Služební odznak a příkaz strážce přírody	75
Příloha 5 o KODEX strážce přírody	76
Abstrakt.....	77
Abstract	77
Summary	78
Klíčová slova.....	79
Key words	79

1. ÚVOD

Diplomová práce se vnuje institutu vejných strážů a roli, kterou hrají p i ochran řivotního prost edí. Ve ejné strážě jsou institutem *sui generis*. Funkci ve ejných strážů vykonávají fyzické osoby v zásad ve svém volném ase na bázi dobrovolnosti jako estnou, tedy neplacenou, funkci. Na druhou stranu tyto osoby nep ímo vykonávají funkce státu, a tudí se s výkonem funkce ve ejné strážě pojí ur íté povinnosti a odpov dnost.

Ú elem této práce je p edev-ím podat ucelený p ehled jednotlivých vejných strážů, jak jsou uzákon ny v právním ádu eské republiky, zejména proto, že v sou asnosti neexistuje aktuální publikace, která by tuto problematiku shrnovala. Specifickým problémem, který s tímto stavem souvisí, je mimo ádn nízké právní pov domí p eváfné ásti ve ejnosti o existenci institutu vejných strážů a jejich oprávn ní. S tímto stavem pak souvisí i neúcta a nedostatek respektu ve ejnosti k osobám, jež tyto funkce vykonávají.

Celá práce je roz len na do devíti kapitol, které se dále d lí na jednotlivé oddíly a p íp. pododdíly. Druhá kapitola této práce se zabývá obecným úvodem do problematiky vejných strážů, jejich historickým vývojem a sou asnou právní úpravou, obecn popisuje podmínky pro ustanovení a zru-ení ustanovení do funkce ve ejné strážě, jejich práva a povinnosti. Dále druhá kapitola rozebírá postavení vejných strážů jako nep ímých vykonavatel ve ejné správy. Dal-í kapitoly se poté v nují jednotlivým druh m vejných strážů, tj. strážů myslivecké, lesní, rybá ské a strážů p írody. Sedmá kapitola se zabývá návrhem zákona o jednotné ve ejné strážě z roku 2002, p í emf popisuje a hodnotí navrhované zm ny. P edposlední kapitola p edstavuje shrnutí úlohy, kterou hrají ve ejné strážě v oblasti ochrany řivotního prost edí za sou asného právního stavu, a navrhuje mofná e-ení *de lege ferenda*.

Cílem této práce je podat úplný obraz institutu vejných strážů, tedy nejen rozebrat jejich právní úpravu, ale i upozornit na nedostatky, které se objevují p i praktickém výkonu funkcí jednotlivých vejných strážů, a navrhnout mofná e-ení t chto problém .

Diplomová práce vychází z právního stavu k listopadu roku 2013.

2. INSTITUT VE EJNÝCH STRÁFÍ

Ve ejné strážce mají v české republice na úseku ochrany práva myslivosti, rybářství, ochrany lesa a přírody dlouhou tradici. Ve ejné strážce nejsou orgány státní správy ani samosprávy, jsou to fyzické osoby, kterým byl propůjčen výkon určitého úseku státní správy k výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů k ochraně majetku a přírodního bohatství.¹

2.1 Vývoj institutu ve ejných strážcích

První ve ejné strážce byly ustavovány již za Rakouska-Uherska, písemné jednotlivé právní úpravy byly poté recipovány do právního řádu československé republiky. Poslední ucelená právní úprava ve ejných strážcích byla provedena zákonem č. 86/1949 Sb., o přírodních hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl. Tento zákon, který obecně upravoval podmínky pro ustanovení do funkce a oprávnění přírodních hajných ustanovených dle předpisů o ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl,² platil s určitými úpravami až do konce roku 1977.

Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti zavedl termín myslivecké strážce, stanovil podmínky pro její ustanovení a vymezil její oprávnění a povinnosti. Zákonem č. 102/1963 Sb., o rybářství, byla založena rybářská stráž. Vodní stráž byla zřízena zákonem č. 130/1974 Sb., o vodním hospodářství. Zákon č. 96/1977 Sb., o hospodářství v lesích a státní správě lesního hospodářství, založil ustavování lesní strážce.

Strážce přírody byla zřízena až zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Lesní strážce a ti, kteří její oprávnění byla přejata i do nového lesního zákona č. 289/1995 Sb.

Právní úprava jednotlivých ve ejných strážcích tedy vzhledem k tomu, že úprava strážce přírody a lesní strážce vznikla za jiných společenských a ekonomických poměrů, než úprava myslivecké, vodní a rybářské strážce, byla velmi nejednotná. Tento

¹ PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000: úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy*. 2., aktualiz. a rozšíř. vyd. k 1.3.2010. Praha: Linde, 2010, str. 250.

² § 1 zákona č. 86/1949 Sb., o přírodních hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.

nedostatek byl odstraněn a přijetím zákona č. 238/1999 Sb.,³ kterým bylo ve stejném strážním postavení ve stejného initele a do jisté míry sjednocena pravidla pro jejich ustanovení a zrušení ustanovení do funkce a jejich povinností a oprávnění. Sjednocení právní úpravy ve stejných strážích bylo však poté opět narušeno přijetím nového zákona č. 449/2001, o myslivosti, a nového zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství. Institut vodní stráž nebyl novou právní úpravou přijat v bec.

2.2 Současná právní úprava

Dnešní právní úprava zná tyto typy ve stejných strážích. Jsou jimi myslivecká stráž podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dále jen šMysZö); rybářská stráž podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochrana mořských rybolovných zdrojů a o změnách některých zákonů (dále jen šRybZö); lesní stráž dle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách a doplnění některých zákonů (dále šLesZö); a stráž přírody podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen šZOPKö).

Starší právní řád je třeba do nedávna znal i institut vodní stráž, který však již novým vodním zákonem⁴ přijat nebyl. Vodní stráž byla ustanovována na ochranu vod, vodních toků a vodohospodářských děl.

Ve stejné stráž nejsou orgánem státní správy, jsou správním orgánem *sui generis*, jejich postavení v rámci orgánů státní správy a v rámci ostatním fyzickým a právnickým osobám je stanoveno jednotlivými zvláštními zákony.⁵ Svoji činností ve stejné stráž sehrávají nezastupitelnou roli v systému mimorezortních bezpečnostních služeb. Účelem jejich činnosti je ochrana životního prostředí v takových oblastech a podmínkách, ve kterých je nemožné, aby se jí v požadované míře vnovaly orgány policie.⁶

Ve stejné stráž jsou nepřímo vykonavateli státní správy. Jde o fyzické osoby, na které byl zákonem přenesen výkon určité části státní správy. Jsou to tedy subjekty

³ Zákonem č. 238/1999 Sb. byl změněn zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změnách některých zákonů (vodní zákon).

⁵ STANĀK, Jiří a ĀHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráž: příručka pro myslivecké stráž, rybářské stráž, vodní stráž, stráž přírody a lesní stráž*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 7.

⁶ MIĀŤŪR, Peter a SVOBODA, Zdeněk. *Instituce státní moci v ČR: úplný přehled s internetovými odkazy*. Praha: Linde, 2007, str. 7.

odlišné od státu, které zajišťují výkon státní správy na základě zákonné delegace.⁷ Ve veřejné správě jsou fyzické osoby, jimž byl výkon státní správy propůjčen úředním zákonem. Aťkoliv tedy ve veřejné správě nejsou orgány státní správy, zajišťují plnění určitých úkolů pro stát. Při výkonu těchto úkolů mají postavení úřední osoby a jejich hlavním úkolem je dozor nad dodržováním právních předpisů v určité oblasti ochrany životního prostředí.⁸

Funkce ve veřejné správě je zásadně funkcí dobrovolnou, kterou fyzické osoby zpravidla vykonávají ve svém volném čase. Výkon funkce také není v žádném zákoně spojen s nárokem na odměnu, zároveň ale ani žádný zákon nezakazuje, aby ve veřejné správě za určitých okolností nebyla poskytnuta přiměřená odměna. Funkci ve veřejných službách vykonávají často zaměstnanci nebo bývalí zaměstnanci lesních podniků, zemědělských družstev a myslivci nebo rybáři, kteří mají dobré místní znalosti a vyznají se v dané oblasti.⁹

2.3 Předpoklady pro výkon funkce ve veřejné správě

Z jednotlivých zákonů, které upravují ustanovení a působnost ve veřejných službách, ale i z povahy věci vyplývá, že ve veřejnou službu může být pouze fyzická osoba. K tomu, aby fyzická osoba mohla být ustanovena do funkce ve veřejné správě, musí splnit řadu zákonných podmínek. Tyto požadavky byly po účinnosti zákona č. 238/1999 Sb.¹⁰ stanoveny obdobně. Společnými předpoklady jsou zejména dosažení věku nejméně 21 let, bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům, zdravotní způsobilost, prokázání znalosti práv a povinností ve veřejné správě podle zákona, na základě něhož je ustanovena, a složení slibu. Jednotlivé zákony pak stanoví tyto podmínky konkrétně, například stanoví další podmínky nad rámec podmínek výše uvedených. Jednotlivé zákony také udělují zmocnění k vydání prováděcích předpisů, které dále specifikují předpoklady pro výkon funkce ve veřejné správě.

Zákonem stanovené podmínky musí být splněny osobou. Pokud by fyzická osoba, na kterou z podmínek nesplnila, nebylo by možné takovou osobu ustanovit

⁷ HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. *Správní právo hmotné: obecná část*. Praha: Leges, 2010, Student (Leges), str. 43.

⁸ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace ve veřejné správě v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš, 2008, str. 55.

⁹ MIŠŤŮR, Peter a SVOBODA, Zdeněk. *Instituce státní moci v ČR: úplný pohled s internetovými odkazy*. Praha: Linde, 2007, str. 115.

¹⁰ Tímto zákonem bylo ve veřejných službách známo postavení veřejného úředníka.

ve jednu strážlí. A koliv to v-echny slofkové zákony výslovn neuvád jí, vřdy musí fyzická osoba s ustanovením do funkce ve ejné stráfle souhlasit. Nikoho tedy nelze ustanovit ve ejnou strážlí proti jeho v li. Vzhledem k tomu, fle hlavním ú elem ustanovení do funkce ve ejné stráfle je dosáhnout jejího odpov dného a stabilního výkonu, m lo by se p i výb ru fyzické osoby p ihlířet také k jejím osobním, rodinným, pracovním a dal-ím p edpoklad m.¹¹

Podmínka v ku, zp sobilosti k právním úkon m a p íp. ob anství nebo bydli-t fyzické osoby na území eské republiky se ov uje nahlédnutím do ob anského pr kazu nebo jiného dokladu totofnosti. V k ve ejné stráfle se vřdy posuzuje ke dni slofení slibu ve ejné stráfle.

Zdravotní zp sobilost se dokládá léka ským posudkem. K posouzení bezúhonnosti se pouřije výpis, pop . opis z evidence Rejst řku trest . Zájemce o ustanovení do funkce jej ale nep edkládá, nýbřř správni orgán má povinnost si ho sám vyřládat zp sobem umofl ujícím dálkový p ístup. Znalost práv a povinností musí uchaze dolofit úsp -ným spln ním obvykle písemného testu, kde se zji- uje jak znalost zákona, na jehořř základ je ve ejná strážlí ustanovena, tak souvisejících právních p edpis , a to zejména zákona . 200/1990 Sb., o p estupcích (dále řP esZö) a vybraných ustanovení zákona . 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále řTZö).

Pro úplnost je nutné uvést, fle pokud by fyzická osoba v souvislosti s ustanovením do funkce ve ejné stráfle úmysln uvedla správniému orgánu nesprávné nebo neúplné údaje, nebo pofladované údaje zatajila, dopustila by se tak p estupku proti po řádku ve státní správ podle ř21 odst. 1 písm. b) P esZ, za který je moflné ulofit pokutu afl do vý-e 10.000 K .

2.4 Vznik funkce ve ejné stráfle

Fyzická osoba se ve ejnou strážlí stává okamřřikem slofení slibu p ed p íslu-ným správniím orgánem. Poté je jí vydán sluflební odznak a pr kaz ve ejné stráfle. Sluflební odznak má pak ve ejná strážlí povinnost nosit p i výkonu své innosti na viditelném míst a na pofládání se prokazovat pr kazem ve ejné stráfle. Je nezbytné, aby v pr kazu

¹¹ STAN K, Ji í a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážlí: p řru ka pro myslivecké stráfle, rybá ské stráfle, vodní stráfle, stráfle p řrody a lesní stráfle*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 8.

byl stanoven obvod působnosti ve veřejné strážce, tedy oblast, kde je daná stráž oprávněna vykonávat svou funkci.

Ve veřejné strážce jsou zásadně ustanovovány na dobu neurčitou. Výjimkou je myslivecká stráž, která je ustanovována na dobu 10 let. Obecně však lze říci, že ve veřejné strážce jsou ustanoveny do funkce na tak dlouho, dokud splňují zákonné předpoklady pro ustanovení do funkce.

Správní orgány, které jsou příslušné k ustanovení jednotlivých ve veřejných strážích, mají povinnost vést jejich evidenci, spolu s evidencí vydaných služebních odznaků a případně ve veřejné strážce. Všechny fyzické osoby, které byly ustanoveny ve veřejnou stráž, mají povinnost oznámit správnímu orgánu, který je ustanovil, veškeré změny, které by mohly mít vliv na výkon jejich funkce. K takovému oznámení musí dojít zpravidla bezodkladně a do 30 dnů od vzniku této změny.

2.5 Zrušení ustanovení ve veřejné strážce

Jednotlivé zákony obsahují samostatnou právní úpravu, která je však v mnoha ohledech podobná. Obecně lze říci, že důvodem pro zrušení ustanovení ve veřejné strážce příslušným správním orgánem je situace, kdy veřejná stráž přestala vykonávat své povinnosti. Dalším důvodem je případ, kdy fyzická osoba přestane splňovat zákonné podmínky pro výkon funkce. Nejčastěji situací, kdy fyzická osoba přestane splňovat předpoklady pro výkon funkce je ztráta zdravotní způsobilosti, a dále ztráta bezúhonnosti.

Ke zrušení ustanovení do funkce může samozřejmě také dojít na základě návrhu osoby, která funkci ve veřejné strážce vykonává, případně pro žádost o zrušení ustanovení do funkce lze uvést jakékoliv důvody, nebo také nemusí být uveden žádný důvod. Takové žádosti musí být správním orgánem vředy vyhoveno.¹² Ke zrušení může dále dojít na návrh oprávněné osoby nebo z vlastního podnětu správního orgánu.

Na zrušení ustanovení ve veřejné strážce se váže povinnost fyzické osoby, která tuto funkci zastávala, neprodleně odevzdat správnímu orgánu služební odznak a případně ve veřejné strážce. Zaviněné porušení této povinnosti by mohlo být posouzeno jako

¹² STAN K, JIŘÍ a EHÁK, LIBOR. *Nové postavení a úkoly strážníků: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce pro úrody a lesní strážce*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 12.

p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 46 odst. 1 P esZ, za který zákon umohl uje ulofit pokutu afl do vý-e 30.000 K .

V této souvislosti je t eba uvést, fle pokud by fyzická osoba nebyla ustanovena ve ejnou stráflí, ale p esto se za ni vydávala nebo jako ve ejná stráfl vystupovala, dopustila by se p estupku proti po ádku ve ve ejné správ dle §21 odst. 1 písm. h) P esZ, za který je mofno ulofit pokutu do vý-e 3.000 K . Stejn by se posuzovala i situace, kdy by fyzická osoba vykonávala funkci ve ejné stráfle poté, co bylo její ustanovení zru-eno.

2.6 Práva a povinnosti ve ejných stráflí

Práva a povinnosti ve ejných stráflí jsou vfdy taxativn vyjmenovány v jednotlivých zákonech. N která práva a povinnosti jsou v-ak pro v-echny ve ejné stráfle stejná.

Jednou ze základních povinností ve ejné stráfle je prokazovat se p i své innosti pr kazem ve ejné stráfle a nosit sluflební odznak. Pokud daná situace vyfladuje zásah ve ejné stráfle v í jiné osob , musí mít taková osoba mofnost p esv d it se, fle proti ní zasahuje ten, kdo je k takovému zásahu oprávn n.¹³ Sluflební odznak by m l být no-en viditeln na od vu ve ejné stráfle. Ve ejným stráflím je dále ulofena povinnost zabezpe it sluflební odznak a pr kaz p ed odcizením, ztrátou a zneufitím. Pokud by k tomu p eci jen do-lo, má pak povinnost v c neprodlen hlásit p íslu-nému správnímu orgánu.

Obecnou povinností v-ech ve ejných stráflí je dohled nad dodrflováním povinností stanovených jednotlivými zákony a povinnost oznamovat zji-t né nedostatky, závady a -kody podle jejich povahy tomu, komu p iná-ejí újmu, správnímu orgánu nebo policejnímu orgánu.

V-echny ve ejné stráfle mají oprávn ní zji- ovat totofnost osob p istiflených p i protiprávním jednání. Prokázání totofnosti znamená prokázání jména, p íjmení, data narození a trvalého, pop . p echodného bydli-t osoby. Ve ejná stráfl by se m la p i zji- ování totofnosti p istiflené osoby nejprve prokázat sluflební pr kazem a sd lit p istiflené osob d vod, pro který považuje za nutné zjistit její totofnost. Po vyzvání

¹³ STAN K, Ji í a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráflí: p íru ka pro myslivecké stráfle, rybá ské stráfle, vodní stráfle, stráfle p írody a lesní stráfle*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 16.

p istiflené osoby k prokázání totožnosti by měla ve stejná stráží osobu poukázat o následcích neuposlechnutí tohoto pokynu. Jedním z následků může být odpovědnost za p estupek proti ve stejnému postupu dle §47 odst. 1 písm. a) P esZ, za který lze uložit pokutu do 5.000 Kč . Dalším následkem neuposlechnutí pokynu může být zadržení této osoby a její předání policejnímu orgánu.

Dle tímto oprávněným ve stejných strážích je možnost ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení. Blokové řízení upravuje §84 a násl. P esZ. Pokutu v blokovém řízení však nelze uložit pachateli mladšímu 15 let, jelikož odpovědnost za p estupek vzniká pouze osobám, která dovršila patnáctý rok věku. Dále pokuta nesmí převyšovat 1.000 Kč , pokud P esZ a jiný zákon nepřipouští v takovém řízení uložit pokutu vyšší. Pokud je však pachatel mladistvý,¹⁴ nemůže uložená pokuta převyšovat částku 500 Kč .¹⁵ Pokutu v blokovém řízení lze uložit pouze tehdy, pokud je p estupek spolehlivě zjištěn, pouhá domluva nepostačuje a obviněný z p estupku je ochoten pokutu zaplatit.¹⁶ Rozhodnutí ihned nabývá právní moci a není možné se proti němu odvolat. Při určení konkrétní výše sankce je třeba, aby ve stejná stráží přihlížela k závažnosti p estupku, ke způsobu jeho spáchání, k jeho následku, k okolnostem spáchání, k míře zavinění a k osobě pachatele.¹⁷ Pokutové bloky vydává ve stejná stráží správní orgán, který ji ustanovil. Tomuto orgánu pak ve stejná stráží musí odevzdávat vybrané pokuty. Pokud však p istiflená osoba odmítne pokutu zaplatit, nelze ji k tomu nijak donutit. Ve stejná stráží má v takovém případě povinnost oznámit p estupek příslušnému správnímu orgánu, který s p istiflenou osobou následně provede správní řízení o p estupku.

Věchny ve stejné strážce mají právo posílat součinnost orgánem Policie České republiky, popřímo obecní policie, pokud by nemohly zajistit splnění svých povinností vlastními silami a prostředky.

¹⁴ Dle § 19 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o p estupcích, jde o osobu starší 15 let, která nepřekročila 18. rok svého věku.

¹⁵ Resp. nejvýše 1.000 Kč , pouze pokud P esZ nebo jiný zákon umožní uje v blokovém řízení uložit pokutu vyšší než 1.000 Kč .

¹⁶ § 84 zákona č. 200/1990 Sb., o p estupcích.

¹⁷ § 12 zákona č. 200/1990 Sb., o p estupcích.

2.7 Postavení ve ejných stráfí

P i výkonu své funkce vystupují ve ejné stráfle v postavení ú ední osoby. Toto postavení s sebou nese zvý- enou trestn právní ochranu, ale i trestn právní odpov dnost. Postavení ve ejných stráfí jako ú ední osoby v- ak dlouho nebylo v eském právním ádu ustanoveno. O p iznání tohoto statusu ve ejné stráfle dlouhodob usilovaly zejména proto, fle s jeho p iznáním o ekávaly vznik v t-ího respektu ve ejnosti v i výkonu jejich funkce. K posílení postavení ve ejných stráfí do- lo afl zákonem . 238/1999 Sb. tak, fle jim bylo, p i výkonu oprávn ní a pravomocí podle zvlá- tních právních p edpis , p iznáno postavení ve ejného initele.

Smyslem této novely bylo p edev- ím upevnit postavení ve ejných stráfí v i ve ejnosti, protofle kdyby tyto osoby p i výkonu funkce stráfle nepoflívaly ochrany ze strany státu, jejich ustanovování by mohlo být pouze ú elové i výkon funkce jen formální.¹⁸

Nový trestní zákoník (dále ŤTZö) sice opustil termín ve ejného initele a nahradil ho pojmem ú ední osoba, ale jinak rozsah vymezení trestní odpov dnosti ú ední osoby a její zvý- ené ochrany z stal v podstat zachován. Podmínkou toho, aby fyzická osoba byla odpov dná nebo chrán ná jako osoba ú ední je, aby byl trestný in spáchán v souvislosti s její pravomocí nebo odpov dností.¹⁹ Na ve ejné stráfle se tak vztahují ustanovení v hlav X. zvlá- tní ásti TZ. Ve ejné stráfle tedy poflívají zvý- ené ochrany v rámci skutkových podstat násilí proti ú ední osob (§325 TZ) a vyhrořování s cílem p sobit na ú ední osobu (§326 TZ). Naopak zvý- ená trestní odpov dnost je stanovena skutkovou podstatou zneuffití pravomoci ú ední osoby (§329 TZ) a ma ení úkolu ú ední osoby z nedbalosti (§330 TZ).

V souladu s ustanovením § 8 odst. 1 trestního ádu (dále ŤT ö)²⁰ mají ve ejné stráfle jako osoby, kterým byla sv ena p sobnost v oblasti ve ejné správy, povinnost

¹⁸ D vodová zpráva k zákonu . 238/1999 Sb. kterým se m ní zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon, ve zn ní pozd j-ích p edpis , zákon . 23/1962 Sb., o myslivosti, ve zn ní pozd j-ích p edpis , zákon . 102/1963 Sb., o rybá ství, ve zn ní pozd j-ích p edpis , zákon . 130/1974 Sb., o státní správ ve vodním hospodá ství, ve zn ní pozd j-ích p edpis , zákon . 114/1992 Sb., o ochran p írody a krajiny, ve zn ní pozd j-ích p edpis , a zákon . 289/1995 Sb., o lesích a o zm n a dopln ní n kterých zákon (lesní zákon)

¹⁹ JELÍNEK, Ji í. *Trestní právo hmotné: obecná ást, zvlá- tní ást*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, Student (Leges), str. 758.

²⁰ Zákon 141/1961 Sb., o trestním ízení soudním (trestní ád).

neprodlen oznamovat státnímu zástupci nebo orgán m policie ve které skute nosti nasv d ující tomu, že byl spáchán trestný in.

Sou ástí postavení ú ední osoby je také povinnost ve ejné stráfle vystupovat d stojn a slu-n . V fládném p ípad pak fyzická osoba nesmí vykonávat funkci ve ejné stráfle pod vlivem návykových látek.²¹

²¹ STAN K, Ji í a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážflí: p íru ka pro myslivecké stráfle, rybá ské stráfle, vodní stráfle, stráfle p írody a lesní stráfle*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 14.

3. MYSLIVECKÁ STRÁŤ

3.1 Historický vývoj myslivecké strážě

Myslivecká stráž je v českých zemích tradičním institutem. Osoby, které vykonávaly kontrolu dodržování pravidel v oblasti honebního práva, byly zprvu označovány rozličně.²² Důležitým mezníkem tak bylo vyhlášení honebního zákona pro Čechy,²³ který stanovil, že dozor v myslivosti provádějí *šlechtictvo, okresní a obecní orgány bezpečnosti a služebnictvo příslušné pro dohlížení k honbě z úzené.*²⁴ Uvedený zákon byl poté ve znění pozdějších předpisů přepracován do právního řádu československé republiky.

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. poté zavedlo označení příslušný myslivecký ochranný personál. Osoby vykonávající tuto funkci byly již postaveny dosti podobně dnešní myslivecké strážníkovi. Vládní nařízení ukládalo příslušnému mysliveckému ochrannému personálu v daném služebním obvodu v záležitostech ochrany myslivosti práva a povinnosti ve věcech strážnických.²⁵ Podmínky získání a ztráty oprávnění vystupovat jako příslušný myslivecký ochranný personál poté velmi podrobně stanovilo vládní nařízení č. 311/1942 Sb. Uvedené nařízení dále upravovalo oprávnění příslušného mysliveckého ochranného personálu, mezi jinými například oprávnění zadržet osobu pěstující provinění proti předpisům v oblasti ochrany myslivosti, provést domovní prohlídku u osoby podezřelé z pytláctví, nebo možnost použít zbraně.²⁶

Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, byl však prvním předpisem v oblasti mysliveckého práva, který přinesl vymezení pojmu myslivosti.²⁷ Zákon v § 29 pověřil obstaráváním ochrany myslivosti *šlechtě k tomu ustanovený a úředně potvrzený příslušný myslivecký personál ochranný, v dalším myslivecký hajný, nebo myslivecký hospodář,*

²² BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká strážnická práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přepracováno. Praha: Druckvo, 2012, str. 5.

²³ Zákon č. 49/1866 českého zemského zákoníku.

²⁴ § 41 zákona č. 49/1866 českého zemského zákoníku.

²⁵ § 39 vládního nařízení č. 127/1941 Sb.

²⁶ § 9-13 vládního nařízení č. 311/1942 Sb.

²⁷ § 1 zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.: *šMyšlivost jako hospodářská a kulturní hodnota jest odvětvím zemědělské a lesní průmyslu, které záměrnou hospodářskou činností sleduje řádný chov, ochranu a lov zvířat, jakofli hospodářské zhodnocení ulovené zvířete. Právo myslivosti jest oprávnění zvířata chovati, hájiti, stíhati, chytati, stříleti nebo jinak usmrcovati a pěstovati si je živoucími i mrtvou, vcelku i z části (například shozené parafy) a sbíratí vejce zvířat pernaté. Jest nerozlučně spojeno s vlastnictvím honebního pozemku, mohl se vykonávati pouze podle ustanovení tohoto zákona a předpisů vydaných podle něho a nemohl býti jako samostatné věcné právo z úzené.*

vyhovuje-li podmínkám stanoveným pro vzetí do p ísahy pro ochrannou slufbu mysliveckou.õ Ochrana myslivosti byla realizována p edev-ím oprávn ním zadrftet p istifené osoby p i neoprávn ním výkonu práva myslivosti, hubit -kodnou zv , odebírat nepovolené zbran i nedovolen ulovenou zv .

V období -edesátých let 20. století v-ak dosavadní zákon o myslivosti jifil v souvislosti s prosazením socializace a kolektivizace nemohl obstát, proto fe právo myslivosti spojoval se soukromým vlastnictvím k p d .²⁸ Proto byl p ijat zákon . 23/1962 Sb., o myslivosti, který posílil vliv státních orgán na ízení myslivosti. Zákon ukládal povinnost zaji- ovat ochranu myslivosti pro kafdého uffivatele honitby, konkrétn tak, fe uffivatel honitby byl povinen pro kafdých 500 ha honitby navrhnout okresnímu ú adu ustanovení myslivecké stráffe.²⁹ Zákon . 23/1962 Sb. je tedy prvním zákonem, který pouffil pojem šmyslivecká stráffõ. V zákon byl téfl uveden vý et oprávn ní myslivecké stráffe, p edev-ím moflnost zadrftet p istifenou osobu p i neoprávn ním výkonu práva myslivosti, fládat p edloffení loveckého lístku a povolenky k lovu nebo lovit v honitb -kodnou zv .

3.2 Sou asná právní úprava

Sou asná právní úprava postavení, práv a povinností mysliveckých stráffí se ídí zákonem . 449/2001 Sb., o myslivosti (dále šMysZõ), a dále vyhlá-kou Ministerstva zem d lství . 244/2002, kterou se provádí n která ustanovení zákona o myslivosti.

V souladu s ustanovením § 12 MysZ je kafdý uffivatel honitby povinen pro kafdých zapo atých 500 ha honitby navrhnout ustanovení jedné myslivecké stráffe. Uffivatelem honitby je drffitel honitby, pokud ji vyuffívá sám, v opa ném p ípad osoba, které byla honitba pronajata.³⁰ Drffitelem honitby je pak ten, komu byla honitba uznána rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti.³¹ Honitbou se rozumí soubor souvislých honebních pozemk vymezených v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, kde je moflno vykonávat právo myslivosti v souladu se zákonem.³² Vzhledem ke skute nosti, fe zákon stanovuje minimální vým ru honitby (s výjimkou obor) ve vý-i 500 ha,

²⁸ VACH, Miloslav. *Myslivost*. Uhlí ské Janovice, Silvestris, 1997, str. 406.

²⁹ § 20 odst. 2 zákona . 23/1962 Sb., o myslivosti.

³⁰ § 2 písm. n) zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

³¹ § 2 písm. m) zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

³² § 2 písm. i) zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

znamená to, že v tém každé honitbě musí být ustanovena myslivecká stráž.³³ Zákon však nevyžaduje, aby uživatel honitby, pokud to uzná za vhodné, navrhl orgánu státní správy myslivosti i více než jednu mysliveckou stráž na 500 ha výměry honitby.³⁴

Lhůta pro podání návrhu na ustanovení myslivecké stráže je pro uživatele honitby 30 dnů od uzavření smlouvy o nájmu honitby, od právní moci rozhodnutí o uznání honitby i zrušení ustanovení myslivecké stráže. Podaný návrh musí obsahovat písemný souhlas navrhované osoby. Orgán státní správy myslivosti ustanovuje mysliveckou stráž na období 10 let, pokud stejnou osobu lze ustanovit mysliveckou stráž i opakovaně. Při ustanovení vždy orgán státní správy myslivosti musí vycházet z podaného návrhu. Výjimkou je pouze situace, kdy by uživatel honitby nesplnil svou povinnost podat návrh ve stanovené lhůtě; v tom případě by byla myslivecká stráž ustanovena z moci úřední orgánem státní správy myslivosti. Zásadně by funkci myslivecké strážníka zastávala osoba, která je v oblasti myslivosti velmi zkušená. Ustanovení myslivecké stráže se provádí vydáním sluflebního odznaku se státním znakem a prokazou myslivecké stráže, ve kterém je uvedena doba jeho platnosti a obvod působnosti, který je vymezen honitbou.³⁵

Orgány státní správy myslivosti, které ustanovují a zrušují ustanovení myslivecké stráže, jsou dle zákona o myslivosti obecní úřady obcí s rozšířenou působností.³⁶ Obecní úřady obcí s rozšířenou působností dále vedou evidenci využití honiteb, v jejichž rámci vedou evidenci mysliveckých strážníků s jejich osobními údaji a údaji o vydání jejich prokazů.

3.3 Ustanovení do funkce myslivecké stráže

Zákon o myslivosti stanoví sadu podmínek pro ustanovení fyzické osoby mysliveckou strážníkem.³⁷ Fyzická osoba musí být starší 21 let, mít bydliště na území České republiky a musí být bezúhonná. Bezúhonnost posuzuje orgán státní správy myslivosti na základě popisu z evidence Rejstříku trestů, pokud nesmí přihlídnout k případnému

³³ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 23.

³⁴ STANĚK, Jiří a JEŘÁBEK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážníků: příručka pro myslivecké strážníky, rybářské strážníky, vodní strážníky, strážníky pro úrody a lesní strážníky*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 28.

³⁵ Vzory sluflebního odznaku a prokazů myslivecké stráže jsou stanoveny Vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., viz Příloha 1.

³⁶ § 60 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³⁷ § 12 odst. 3 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

zahlužení odsouzení. Bezúhonným pak není ten, kdo byl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, ten, komu byla uložena pokuta dle zákona o myslivosti či ten, kdo byl uznán vinným ze spáchání přešestupku na úseku myslivosti dle P esZ.

Fyzická osoba dále musí mít způsobilost k právním úkonům dle ustanovení občanského zákoníku (dále šOZö).³⁸ Zákon navíc vyžaduje fyzickou a zdravotní způsobilost pro výkon funkce, tedy takový zdravotní stav, který neomezuje pobyt v přírodě i v terénu a nevylučuje v ní fyzickou zátěž. Navrhovaná osoba dále nesmí trpět závažným onemocněním zraku a sluchu, závažným duševním onemocněním nebo kolapsovými stavy.³⁹ Podmínka vku, způsobilosti k právním úkonům a bydlení na území ČR se dokládá předložením dokladu totožnosti. Zdravotní a fyzickou způsobilost je nutné doložit posudkem, který vypracovává příslušný registrující praktický lékař.

Další podmínkou je prokázání znalosti práv a povinností myslivecké strážně. Tato znalost se prokazuje na základě absolvování písemného testu, který obsahuje nejméně 20 otázek. V testu je nezbytné správně zodpovědět alespoň 75% otázek.⁴⁰ Poslední podmínkou je vlastnictví platného loveckého lístku, platného zbrojního průkazu a povinného pojištění. Lovecký lístek lze vydat pouze osobě starší 16 let, která má způsobilost k právním úkonům, je bezúhonná, je pojištěna a složila zkoušku z myslivosti, nebo je flákem, posluchačem nebo absolventem školy, kde je myslivost studijním oborem. Každý, kdo vykonává právo myslivosti, musí být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu na zdraví s limitem pojistného plnění nejméně 20.000.000 Kč a za škodu na věci s limitem pojistného plnění nejméně 500.000 Kč.⁴¹ Zbrojní průkaz je pak vešinou listinou, která opravňuje k nabytí vlastnictví a držení určitých zbraní nebo stříeliva do těchto zbraní v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny zbrojního průkazu.⁴²

³⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

³⁹ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká strážně: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 27.

⁴⁰ § 1 odst. 6 vyhlásky Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb.

⁴¹ § 48 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁴² § 16 odst. 1 zákona č. 119/2002 Sb., o stříelných zbraních a stříelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověření stříelných zbraní, stříeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o stříelných zbraních a stříelivu (zákon o stříelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o flivnostenském podnikání (flivnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních).

Pro platné ustanovení do funkce myslivecké strážně je fyzická osoba povinna složit slib tohoto znění: *Šlibuji, že jako myslivecká strážně budu s nejv t-í pe livostí a sv domitostí plnit povinnosti p i výkonu ochrany myslivosti, že budu p i výkonu této innosti dodržovat právní p edpisy a nep ekro ím oprávn ní p íslu-ějící myslivecké strážně.*⁴³

3.4 Zru-ení ustanovení myslivecké strážně

Ustanovení mysliveckou strážně zaniká ze zákonných d vod stanovených v § 13 odst. 1 MysZ. T mito d vody jsou: uplynutí doby, na kterou byl vystaven pr kaz myslivecké strážně, tj. uplynutím 10 let; smrt myslivecké strážně; doru-ení oznámení osoby vykonávající funkci myslivecké strážně o skon-ení výkonu funkce orgánu státní správy myslivosti; zánik nájmu honitby u fyzické osoby, která byla do funkce myslivecké strážně ustanovena na návrh takového nájemce; a nakonec zru-ení ustanovení orgánem státní správy myslivosti v p ípad , že fyzická osoba p estala svoji funkci vykonávat nebo p estala spl ovat podmínky stanovené právní normou, tj. podmínky bezúhonnosti, zp sobilosti k právním úkon m nebo fyzické a zdravotní zp sobilosti.

Orgán státní správy myslivosti má povinnost z moci ú ední zru-ít ustanovení myslivecké strážně, pokud vyjde najevo, že byla ustanovena na základ nesprávných nebo nepravdivých údaj . Pokud by fyzická osoba uvedla orgánu státní správy myslivosti zavin n nesprávné nebo nepravdivé údaje, bylo by mofně v takovém jednání spat ovat p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 21 odst. 1 písm. b) P esZ, za který je mofno uložít pokutu do vý-ě 10.000 K .

Orgán státní správy myslivosti téfl m že zru-ít ustanovení myslivecké strážně, pokud tato osoba poru-ila p i výkonu svých povinností zákon o myslivosti, a také na od vodn-ý návrh uřivatele honitby.

Pokud do-lo ke zru-ení ustanovení myslivecké strážně, je osoba, která tuto funkci vykonávala, povinna neprodlen odevzdat slufební odznak a pr kaz myslivecké strážně orgánu státní správy myslivosti, který ji ustanovil.⁴⁴ Pokud by ke spln- ní této povinnosti zavin n nedo-lo, bylo by mofně dané jednání posoudit jako p estupek proti po ádku

⁴³ § 12 odst. 3 písm. g) zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁴⁴ BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká strážně práva, povinnosti, právní výklad a vyuffití pravomocí v praxi*. 2. vyd., p eprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 33.

ve státní správě dle § 46 odst. 1 P esZ, za který je možné uložit pokutu až do výše 30.000 Kč .

3.5 Povinnosti myslivecké strážě

Povinnosti myslivecké strážě jsou vyjádřeny v § 15 MysZ. Fyzická osoba, která vykonává funkci ve veřejné strážě, je povinna se při výkonu své činnosti prokazovat prokazatelně mysliveckou strážě a viditelně nosit služební odznak. Splnění této povinnosti je podmínkou pro vyřízení postavení a zvýšené ochrany myslivecké strážě jako fyzické osoby.

Druhou povinností myslivecké strážě je dohlížet na dodržování povinností spojených s ochranou myslivosti. Pokud jde o termín ochrana myslivosti, rozumí se jím především ochrana zvířat před nepříznivými vlivy prostředí, nákazlivými nemocemi, škodlivými zásahy lidí a volně pobíhajícími domácími zvířaty. Dále by bylo možné pod tento pojem zahrnout ještě ochranu životních podmínek zvířat, ochranu mysliveckých zařízení nebo zajištění klidu v honitbě.⁴⁵ Zákon o myslivosti ukládá obecnou povinnost každému, aby svým jednáním neohrožoval nebo nezraňoval zvířata a nepoškozoval její životní podmínky.⁴⁶ Myslivecká stráž tak má povinnost dohlížet nad tím, zda zvířata není plašena, rušena při hnízdění, zda nejsou poškozována napáječkami, nebo zda v honitbě nepobíhají domácí zvířata mimo vliv svého majitele.

Pokud by myslivecká stráž nesplnila svoji povinnost dohlížet na dodržování právních předpisů na ochranu myslivosti, mohl by to být důvod pro zrušení jejího ustanovení. Takové jednání, pokud by bylo kryto zaviněním, by však také bylo možno kvalifikovat jako přešestupek proti pořádku ve státní správě podle § 46 odst. 1 P esZ, za který je možno uložit pokutu do 30.000 Kč .

Myslivecká stráž má neodkladnou oznamovací povinnost ohledně zjištěných závad, nedostatků a škod. Taková oznámení poté činí dle povahy věci buď úřadovateli honitby, orgánu, který ji ustanovil, popřípadě policejním orgánem nebo příslušným orgánem státní správy. Forma tohoto oznámení není zákonem stanovena. Pokud by myslivecká stráž nesplnila svoji oznamovací povinnost, hrozila by jí možnost postihu dle výše uvedených sankcí.

⁴⁵ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a vyřízení pravomocí v praxi*. 2. vyd., přepracováno. Praha: Druckvo, 2012, str. 37.

⁴⁶ § 8 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Poslední zákonnou povinností myslivecké strážně je zabezpečení pr kazu myslivecké strážně a slufebního odznaku proti zneuffití, ztrát a odcizení. Pokud by ke ztrát , odcizení nebo zneuffití do-lo, má myslivecká strážní povinnost takovou skute nost neprodlen hlásit orgánu, který jí pr kaz nebo odznak vydal. Zavin né nespln ní této povinnosti by op t bylo možné posoudit jako p estupek proti po ádku ve státní správ podle § 46 odst. 1 P esZ.

Nad rámeč zákona se také od myslivecké strážně z povahy v ci vyfladuje provedení takových opat ení, která by následn policejníku orgánu usnadnila vy-et ování (nap . dokumentace místa ínu, sd lení totofnosti p ípadných sv dk).⁴⁷ Tato povinnost se vztahuje p edev-ím k trestnému ínu pytláctví (§304 TZ).

Trestného ínu pytláctví se dopustí ten, kdo neoprávn n loví zv v hodnot nikoli nepatrné.⁴⁸ Pachatelem v-ak je navíc i ten, kdo zv sice sám neoprávn n neloví, ale kdo takto ulovenou zv ukryje, p echovává nebo na sebe nebo jiného p evede. P estupek na úseku myslivosti dle § 35 odst. 1 písm. f) P esZ se tedy od trestného ínu pytláctví odli-uje tím, fe postihuje pouze toho, kdo neoprávn n loví zv v hodnot do 5.000 K . Pro ur ení hodnoty neoprávn n ulovené zv e sloufí šSazebník minimálních hodnot upytla ené zv e podle druhu, pohlaví a v kuř, který vydal Výzkumný ústav lesního hospodá ství a myslivosti na základ zadání Ministerstva zem d lství.⁴⁹

3.6 Oprávn ní myslivecké strážně

Oprávn ní myslivecké strážně se vztahují pouze na území honitby, pro které byla myslivecká strážní ustanovena. Zde m fe myslivecká strážní pofladovat od ozbrojených osob p edlofení zbrojního pr kazu, pr kazu zbran , loveckého lístku, povolenky k lovu, potvrzení o povinném poji-t ní, pop . ob anského pr kazu. Obsahem tohoto oprávn ní je zji-t ní totofnosti osob a jejich platných doklad . Pro realizaci tohoto oprávn ní není nutné, aby kontrolované osoby byly p istifeny p í zakázané ínnosti.⁵⁰ Zákon stanovuje

⁴⁷ ECHURA, Vladimír, NOVÁK, Rudolf a VESELÝ, Zden k. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000, str. 99.

⁴⁸ Dle §138 zákona . 40/2009 Sb., trestní zákoník, je -koda nikoli nepatrná stanovena minimální ástkou ve vý-i 5.000 K .

⁴⁹ Sazebník vychází z kalkulace náklad na uvedení honitby do p vodního stavu. Nap . zajíc polní je ocen n ástkou 3.900 K , jeho neoprávn n ulovení bude tedy pouze p estupkem.

⁵⁰ BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká strážně práva, povinnosti, právní výklad a vyuffití pravomocí v praxi*. 2. vyd., p eprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 43.

povinnost kontrolovaných osob kontrolu strp t. Pokud by kontrolovaná osoba tuto povinnost zavin n poru-ila, vznikla by jí odpov dnost za p estupek dle § 63 odst. 1 písm. b) MysZ, za který m fle být uloflena pokuta afl do 30.000 K a která m fle být uloflena afl do dvojnásobné vý-e, pokud by takové jednání bylo spácháno opakovan .⁵¹

Myslivecká stráfl má také oprávn ní zastavovat a prohlíftet dopravní prost edky v honitb a na ú elových komunikacích v honitb ,⁵² a to v etn p epravovaných zavazadel. Podmínkou realizace tohoto oprávn ní je v-ak existence d vodného podez ení, fle dopravní prost edek i p epravovaná zavazadla obsahují neoprávn n nabytou zv . V této souvislosti má pak myslivecká stráfl právo vyfladovat p edlofení dokladu o nabytí zv e. Toto oprávn ní tedy m fle být vykonáno pouze v p ípad , fle jsou sou asn spln ny podmínky jeho výkonu v honitb a existence d vodného podez ení. Navíc prohlídka dopravního prost edku a zavazadel nesmí sledovat jiný zájem, nefl zji-t ní, zda tam není neoprávn n nabytá zv .⁵³ Vlastní zastavování dopravního prost edku by m lo být provád no v as a z eteln , s ohledem na bezpe nost v-ech zú astn ných osob.⁵⁴ Pokud kontrolovaná osoba nemá doklad o nabytí zv e, nebo pokud je t eba takový doklad posuzovat jako neplatný, myslivecká stráfl je oprávn na takovou osobu zadržftet a neprodlen p ivolat orgán Policie eské republiky. Pokud by povinnost zastavit na pokyn myslivecké stráfle a podrobit se prohlídce dopravního prost edku a zavazadel byla kontrolovanou osobou zavin n poru-ena, vznikla by jí správní odpov dnost za p estupek dle ustanovení § 63 odst. 1 písm. b) MysZ, za který m fle být uloflena pokuta afl do 30.000 K a která m fle být uloflena afl do dvojnásobné vý-e, pokud by takové jednání bylo spácháno opakovan .⁵⁵

Z ejm nejzávafln j-ím oprávn ním myslivecké stráfle je mořnost zadržftení osoby, která je v honitb p istiflena p i neoprávn ném lovu (nap . bez povolenky

⁵¹ § 63 odst. 3 zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁵² Dle § 7 zákona . 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve zn ní pozd j-ích p edpis , se ú elovou komunikací rozumí pozemní komunikace, která slouřftí ke spojení jednotlivých nemovitostí pro pot eby vlastník t chto nemovitostí nebo ke spojení t chto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospoda ování zem d lských a lesních pozemk . Dále se tímto pojmem rozumí pozemní komunikace v uzav eném prostoru nebo objektu, která slouřftí pot eb vlastníka nebo provozovatele uzav eného prostoru nebo objektu.

⁵³ § 14 odst. 3 zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁵⁴ BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká stráft: práva, povinnosti, právní výklad a vyuftití pravomocí v praxi*. 2. vyd., p eprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 46.

⁵⁵ § 63 odst. 3 zákona . 449/2001 Sb., o myslivosti.

k lovu), nebo p i jiné innosti zákonem o myslivosti zakázané, i osobu se zakázanou loveckou výzbrojí anebo se st elnou zbraní, kterou není oprávn na drfet. Jelikož je toto oprávn ní závařným zásahem do osobní svobody, vyřaduje se, aby jej myslivecká stráž pouřřovala pouze v od vodn ných p ípadech, a to v souladu s ustanovením § 76 odst. 2 T . P istiflenou osobu je tak mořné omezit na osobní svobod , pokud je to nutné ke zji-t ní její totořnosti, zamezení jejího út ku nebo k zaji-t ní d kaz .⁵⁶ K tomuto oprávn ní se v-ak váře povinnost zadrřenou osobu ihned p edat orgánu Policie eské republiky. V p ípad , ře by myslivecká stráž vykonala p edm tné oprávn ní v rozporu s právním p edpisem, p ekro ila svou pravomoc nebo nesplnila povinnost vyplývající z její pravomoci, mohlo by takové jednání, pokud by bylo spácháno v úmyslu zp sobit jinému -kodu nebo jinou závařnou újmu nebo opat it sob nebo jinému neoprávn ný prosp ch, naplnit skutkovou podstatu trestného inu zneuřtít pravomoci ú ední osoby dle § 329 TZ.

Dal-ím z oprávn ní myslivecké stráže je mořnost zadrřené i kontrolované osob odejmout neoprávn n drřenou zbra , zakázanou loveckou výstroj i neoprávn n nabytou zv , pop . i loveckého psa a fretku. Takové osoby m ře myslivecká stráž téř vykázat z honitby. Na toto oprávn ní se váře povinnost myslivecké stráže sepsat o odn tí v ci ú ední záznam a osob , jřil je v c odebrána, dát potvrzení o odn tí v ci. Od atou zbra nebo zakázanou loveckou výstroj je poté t eba odevzdat policejnímu orgánu. Postup p i nakládání s od atou zv í zákon sice neupravuje, ale z povahy v ci plyne, ře by se m la odevzdat uřřivateli honitby. Sepsaný ú ední záznam o odn tí v ci by m l obsahovat kdo, kdy a kde jej sepsal, komu byla v c od ata, popis od até v ci a z jakého dvodu k odn tí do-lo, p íp. uvedení totořnosti sv dk .⁵⁷ Okamřik odn tí v ci je zároveň okamřikem p echodu odpov dnosti za -kodu na v ci na mysliveckou stráž, a to ař do okamřiku jejího p edání policejnímu orgánu i uřřivateli honitby.

Myslivecká stráž má v neposlední ad oprávn ní usmrcovat toulavé psy, pokud pronásledují zv ve vzdálenosti minimáln 200 m od nejbřif-í nemovitosti slouřřící k bydlení a jsou mimo vliv svého vedoucího. Toto oprávn ní se v-ak nevztahuje

⁵⁶ BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a vyuřřití pravomocí v praxi*. 2. vyd., p eprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 47.

⁵⁷ BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a vyuřřití pravomocí v praxi*. 2. vyd., p eprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 49.

na lovecké, ovčácké, slepecké, záchranné a slůvkové psy. Porušení ustanovení § 10 odst. 1 MysZ, které stanoví zákaz volného pobíhání domácích zvířat v honitbě, je však možno postihnout i vznikem správní odpovědnosti. Ohledně fyzických osob jde o pěstunské dle § 63 odst. 1 písm. b) MysZ, pro právnické osoby se jedná o správní delikt dle § 64 odst. 1. MysZ.⁵⁸ Obdobně má myslivecká stráž oprávnění usmrcovat potulující se kočky, pokud jsou ve vzdálenosti více než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení. V tomto případě zákon nevyžaduje, aby kočka pronásledovala zvíře.

Myslivecká stráž má také oprávnění usmrcovat mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického, nutrie říční a další zavlečené druhy flivořichů, kteří jsou v přírodě nešťastlivci.⁵⁹ Další oprávnění usmrcovat se vztahuje na zdivočelá hospodářská zvířata a volně se pohybující zvířata z farem ve vzdálenosti větší než 200 m od nehonebního pozemku, kde je chov provozován.⁶⁰ Toto oprávnění je však podmíněno předchozím oznámením místní příslušnému obecnímu úřadu. Pokud by došlo k vyúfťení zákonného oprávnění usmrtit výše uvedená zvířata, vznikla by myslivecké stráži povinnost o této skutečnosti informovat vlastníka daného zvířete, sdělit mu místo usmrcení a popř. ho na toto místo doprovodit. Pokud jde o další nakládání s usmrceným zvířetem, je myslivecká stráž povinna postupovat dle ustanovení veterinárního zákona.⁶¹

Myslivecká stráž má též právo pofladovat pomoc a souinnost policejního orgánu, pokud nemůže splnit svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky.⁶²

Jedním z nejdůležitějších oprávnění myslivecké stráže je možnost ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení za pěstunské dle PěstZ. Zákon zde odkazuje na pěstunské dle ustanovení § 35 odst. 1 písm. f) PěstZ, které postihuje neoprávněný lov zvířete.

Posledním oprávněním myslivecké stráže je právo vstupovat na pozemky v honitbě v rozsahu nezbytně nutném k výkonu funkce. Toto právo však není vázáno

⁵⁸ Postihnutelný pokutou až do výše 30.000 Kč, respektive 40.000 Kč. Při opakovaném porušení lze uložít až dvojnásobek pokuty.

⁵⁹ § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁶⁰ § 14 odst. 1 písm. g) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁶¹ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a vyúfťení pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 55.

⁶² § 14 odst. 1 písm. g) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

pouze na honební pozemky, protože myslivecká strážník může v případě potřeby vstupovat i na nehonební pozemky.⁶³

3.7 Odpovědnost za zpravenou škodu

V situaci, kdy někomu vznikne v souvislosti s výkonem funkce myslivecké strážník majetková škoda nebo újma na zdraví, je možné se domáhat náhrady škody. U pojmu škoda v souvislosti s plněním úkolů myslivecké strážník je důležité, zda je tato souvislost dána uinností, která nepostrádá místní, časový a především vnitřní (účelový) vztah k uinnosti myslivecké strážník. V takovém případě za škodu zpravenou v souvislosti s plněním úkolů myslivecké strážník odpovídá stát.⁶⁴

Stát také odpovídá za škodu zpravenou tomu, kdo poskytl myslivecké strážník na její službu nebo s jejím v domě pomoc. Tato odpovědnost je objektivní, přičemž odpovědnosti je možné se zprostit pouze v situaci, kdy si poškozený zpravenou škodu úmyslně. Rozsah a výše náhrady škody se při zpravení újmy na zdraví nebo smrti posuzuje dle předpisů o odškodování pracovních úrazů.⁶⁵ Pokud jde o škodu na věcech, upřednostňuje se uvedení v předchozí stav, a pouze pokud takový postup není možný nebo účelný, poskytuje se peněžité plnění. Stát také odpovídá za škodu, kterou zpravenou osoba jinému v souvislosti s poskytováním pomoci myslivecké strážník.

Odpovědnost státu je ale vyloučena v situaci, kdy škoda byla zpravenou osobou, která svým protiprávním jednáním oprávněný zákrok myslivecké strážník vyvolala, pokud byl zákrok proveden v souladu se zákonem a principem subsidiarity.

Odpovědným subjektem k náhradě škody je stát, avšak náhradu škody poskytuje ten orgán státní správy myslivosti, který mysliveckou strážník ustanovil. Pokud však byla škoda zpravenou osobou *špičkově uinností, kterou škoda sledoval výlučně uspokojování svých zájmů a potřeb, případně zájmů těchto osob, je-li nespojitější s úkoly myslivecké strážník, jedná se o tzv. exces, a v takovém případě odpovídá za škodu přímo sám škodce. Kritériem pro rozlišení, zda jde o exces, není samotná okolnost, zda došlo k překročení oprávnění, kterými je myslivecká strážník nadána. Ostatní jednání, které naplnilo skutkovou podstatu trestného činu i přestupku, nemusí být podle judikatury*

⁶³ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká strážník: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 54.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.9.2010 sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

⁶⁵ Zákon 262/2006 Sb., zákoník práce.

*dovolacího soudu excesem.*⁶⁶ Vždy je tak nutné zkoumat nejen, zda došlo k porušení oprávnění daných MysZ, ale i posoudit, zda takové jednání nemělo vnitřní úlohu vztah k úkolům myslivecké strážě.

3.8 Postavení myslivecké strážě

Myslivecká stráž má při výkonu své funkce postavení úřední osoby.⁶⁷ Toto postavení s sebou nese zvýšenou trestněprávní ochranu, ale i trestněprávní odpovědnost.

Příkladem naplnění skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby tak může být situace v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 56/2008. Předmětným usnesením bylo odmítnuto dovolání obviněného, který v postavení myslivecké strážě neoprávně usmrtil v honitbě psa loveckého plemene. V dané věci byl mysliveckou strážní pes zastelen zezadu, tudíž nemohlo jít o psa, který by na mysliveckou stráž útočil. Nejvyšší soud proto uzavřel, že obviněný jako myslivecká stráž musel znát své povinnosti vyplývající z MysZ a v důsledku toho je svým jednáním porušen.⁶⁸

Naopak příkladem zvýšené ochrany myslivecké strážě je usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 659/2009, kterým bylo odmítnuto dovolání obviněného, který byl odsouzen za napadení myslivecké strážě při výkonu jejího oprávnění zastavovat a prohlížet dopravní prostředky při vodním podezení, že je v nich přepravována neoprávně nabytá zvěř.⁶⁹

3.9 Myslivecká stráž v praxi

Počet mysliveckých strážníků v České republice je mnohonásobně vyšší než počet ostatních veřejných strážníků. Do funkce myslivecké strážě je v současnosti ustanoveno přibližně 15.900 osob.⁷⁰ Jejich vysoký počet je dán především zákonem danou povinností ustanovit mysliveckou stráž pro každých 500 ha honitby, jak je stanoveno v § 12 odst. 1 MysZ. Výsledkem tohoto zákonného požadavku je však vlna, v níž v některých případech stav, kdy jsou myslivecké strážě ustanoveny pouze pro naplnění této povinnosti bez toho, aby funkci fakticky vykonávaly.

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.9.2010 sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

⁶⁷ Dle § 127 odst. 1 písm. i) zákona č. 40/2009, trestní zákoník.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.3.2008 sp. zn. 3 Tdo 56/2008.

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.6.2009 sp. zn. 3 Tdo 659/2009.

⁷⁰ Údaj platný k roku 2010.

astým problémem, se kterým se osoby vykonávající funkci myslivecké strážně setkávají, je nedostatek respektu ze strany p istifněných osob. Pokyny i výzvy len myslivecké strážně z stávají ěsto neuposlechnuty, a také p ibývá útok na leny myslivecké strážně a jejich majetek.⁷¹

Problémem je také fakt, že k neoprávn ěnému lovu ěsto nedochází jednotlivcem, ale v rámci organizované skupiny. P i dokazování neoprávn ěného výkonu práva myslivosti pak m že zp sobovat potíže skute nost, že proti sob stojí sv dectví jedné myslivecké strážně a n kolika obvin ěných osob.

Nedostatek sou asné právní úpravy se objevuje zejména u oprávn ění myslivecké strážně zastavovat a prohlížet v honitb dopravní prost edky p i d vodném podez ění, že obsahují neoprávn ěn ulovenou zv ě. Zákon totiž neuvádí zp sob, jakým má být toto oprávn ění provád ěno. Vzhledem k povaze v ěci v-ak nelze analogicky aplikovat ustanovení o použití stejných symbol k zastavení dopravního prost edku, které používají policejní orgány. D sledkem situace, kdy myslivecká strážně nemá řádné prost edky k vynucení zastavení dopravního prost edku, je ěsto nerespektování jejího pokynu k zastavení ědi em dopravního prost edku.

Obecn ě lze říci, že funk nost mysliveckých strážně závisí p edev-ím na osobním odhodlání konkrétních osob tuto funkci vykonávat. Problematické pro praktický výkon funkce mysliveckých strážně je velmi formální ov ování zp sobilosti vykonávat ěinnost myslivecké strážně, které má mimo jiné za následek, že osoby, které ěinnosti myslivecké strážně vykonávají, nemají ěsto pot ebné znalosti k efektivnímu výkonu funkce a ěsto nev dí, jaká jsou jejich reálná práva a povinnosti.⁷² Pokud v-ak myslivecké strážně dostate n neznají v-echna svá práva a povinnosti, je z ejmé, že výkon jejich ěinnosti nem že být dostate n efektivní.

Myslivecké strážně dále p ěli- nevyužívají svého práva ukládat blokové pokuty. Z ídka též dochází k tomu, že by myslivecká strážně oznámila podez ění na spáchání p estupku i jiného správního deliktu p íslu-něnému obecnímu ú adu obce s roz-í enou p sobností. V roce 2012 nebylo v ěské republice vedeno více než deset správních ězení zahájených na základ oznámení i podn tu myslivecké strážně. To v-ak

⁷¹ MITNŮR, Peter a SVOBODA, Zden ěk. *Instituce státní moci v R: úplný p ehled s internetovými odkazy*. Praha: Linde, 2007, str. 128.

⁷² JUDr. Ing. Ji í Stan ěk, CSc., osobn ě dne 4.10.2013. JUDr. Ing. Ji í Stan ěk, CSc. pracuje na Ministerstvu zem ěd lství, vyu uje na Právnícké fakult ě Masarykovy univerzity a problematice ve ějných strážně se dlouhodob v nuje.

neznamená, že by fyzické osoby vykonávající funkci myslivecké strážné nebyly v bečinné. Jejich činnost totiž není pouze represivního charakteru. Mnoho porušení právních předpisů je řešeno domluvou. Předmětem činnosti mysliveckých strážníků je také prevence a ochrana zvířat před rušivými vlivy. Významnou činností mysliveckých strážníků z hlediska ochrany povodních druhů zvířat je možnost usmrcovat nepovodní zvláště nebezpečné druhy, toulavé psy a kočky.

4. LESNÍ STRÁŇI

4.1 Historický vývoj lesní strážě

Institut lesní strážě má taktéř v eských zemích pom rn dlouhou tradici. Pov ování fyzických osob výkonem dohledu nad ochranou lesa se objevuje jifl v zákon . 250/1852 . z. Na jeho základ byli jmenováni zem-tí lesní inspekto i, kte í provád li dozor nad provád ním lesního zákona a sledovali pom ry v lesích. Na lesní zákon . 250/1852 . z. nep ímo navazoval zákon o prozatímní ochran les . 82/1918 Sb., který stanovil mořnost, aby se d v rníci z ad praktických lesník , na základ jmenování okresními hejtmány, podíleli na dozoru nad dodrřováním zákona.⁷³

Recipovaná právní úprava byla nahrazena eskou afl zákonem . 166/1960 Sb., který v souladu se socialistickým státním z ízením zásadn omezil mořnost soukromého vlastnictví les . Zákon o lesích . 61/1977 Sb., který jej nahradil, jifl prakticky od pojmu řvlastnictvíõ upustil a zabýval se pouze správou a uřlíváním lesních pozemk .⁷⁴ Lesní strážl v-ak tento zákon neupravoval. Ustanovení týkající se lesní strážě obsahoval zákon . 96/1977 Sb., o hospoda ení v lesích a státní správ lesního hospodá ství. Nad rámec obdobných oprávn ní, jaká má lesní strážl podle sou asného LesZ, tento zákon oprav oval lesní strážl k no-ení a pouřliti zbran .⁷⁵ Díky mořnosti pouřliti zbra p i nutné obran k odvrácení útoku vedeného nebo bezprost edn hrozícího proti své osob tak bylo postavení lesní strážě výrazn siln j-í, nefl je tomu dnes.

4.2 Sou asná právní úprava

Sou asná právní úprava lesních strážl se ídí zákonem . 289/1995 Sb., zákonem o lesích, a vyhlá-kou Ministerstva zem d lství . 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opat ení k ochran lesa a vzor sluffebního odznaku a vzor pr kazu lesní strážě.

Základním úkolem lesní strážě je zaji-ovat ochrannou sluffbu v lesích p i obecném uřlívání lesa ve ejností. Ochrannou sluffbou v lesích se p edev-ím rozumí obecný dohled nad innostmi, které v lesích vykonávají jiné subjekty nefl vlastník lesa, tedy zejména náv-t vníci lesa. Oproti p edchozí právní úprav v-ak do-lo k zúřlení práv

⁷³ BLU OVSKÝ, Z. Obhospoda ování malých lesních majetk III. *Lesnická práce*. 2000, . 11.

⁷⁴ BLU OVSKÝ, Z. Obhospoda ování malých lesních majetk III. *Lesnická práce*. 2000, . 11.

⁷⁵ § 24 zákona . 96/1977 Sb., o hospoda ení v lesích a státní správ lesního hospodá ství.

a povinností lesní strážně, p edev-ím tím, že lesní strážník není oprávněn na nosit a v zákonem stanovených situacích pouřít zbra .⁷⁶

Obecné uřívání lesa je tzv. obecné uřívání vzniklé ze zákona, které nem že být svévoln jednostrann omezeno. Obsahem tohoto institutu je oprávn ní kařkého vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí a možnost chovat se v lese takovým zp sobem, který LesZ nezakazuje. Toto oprávn ní se vztahuje na všechny lesy, je irrelevantní, zda je jeho vlastníkem stát, nebo soukromý vlastník.⁷⁷ Obecné uřívání lesa lze omezit nebo vylou it rozhodnutím orgánu státní správy les pouze do asn , a to z dvodu ochrany lesa, zdraví nebo bezpečnosti osob.⁷⁸

Dohled nad dodrřováním právních předpisů p i obecném uřívání lesa konaný lesní strážník je spojen s její pravomocí zasáhnout v rozsahu a zp sobem stanoveným právním předpisem proti jakémukoliv jednání ohrořujícímu nebo po-kozujícímu les p i jeho obecném uřívání.⁷⁹

Orgánem státní správy les je ve vci ustanovení a zru-ení ustanovení lesní strážně obecní ú ad obce s roz-í enou působností pro lesní strážně ve svém správním obvodu; pro lesní strážně s působností na území kraje je orgánem státní správy les příslušný krajský ú ad.⁸⁰ K ustanovení a zru-ení ustanovení lesní strážně je zmocněno i Ministerstvo zemědělství a na území národních parků a jejich ochranných pásem Ministerstvo životního prostředí.⁸¹ O ustanovení lesních strážníků v-ak budou ve v t-ín p ípad rozhodovat obecní ú ady obcí s roz-í enou působností.

4.3 Ustanovení do funkce lesní strážně

Lesní strážník do funkce ustanovuje orgán státní správy les , a to na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu. Pokud nejde o návrh vlastníka lesa, není orgán státní správy lesa povinen zahájit řízení, a to ani na základě řádosti osoby, která chce být lesní

⁷⁶ STAN K, Jiří a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážníků: příručka pro myslivecké strážně, rybářské strážně, vodní strážně, strážně p řrody a lesní strážně*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 65.

⁷⁷ EPRAVO.CZ. [online]. [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obecně-uřívání-lesa-8633.html>>.

⁷⁸ §19 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁷⁹ DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, str. 141.

⁸⁰ § 48 odst. 2 písm. g), § 48a odst. 2 písm. f) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁸¹ § 49 odst. 3 písm. h), § 49 odst. 4 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

strážní ustanovena.⁸² Na proces ustanovení do funkce lesní strážně se neuplatní ustanovení daná zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (dále šŘ). Nicméně dle § 177 odst. 1 Š se i na takové řízení použijí základní zásady činnosti správních orgánů uvedených v § 2 a čl. 8 Š.

Spolu s ustanovením fyzické osoby do funkce lesní strážně je vřídly orgán státní správy lesů povinen určit obvod její působnosti. Obvod působnosti je možně vymezit například katastrálním územím jedné nebo více obcí. Obvod působnosti však vřídly musí být stanoven tak, aby o jeho rozsahu nebyly pochybnosti.

§ 38 odst. 3 LesZ stanoví sadu podmínek, které musí fyzická osoba pro ustanovení do funkce lesní strážně splňovat. Zákon v případě lesní strážně požaduje, aby její funkci vykonával občan české republiky starší 21 let, který má způsobilost k právním úkonům dle OZ. Občanství, vřídly a způsobilost k právním úkonům se zjišťují z občanského právního záznamu.

Fyzická osoba musí dále splňovat podmínku bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti. Za bezúhonnou se dle LesZ považuje osoba, která nebyla odsouzena pro úmyslný trestný čin. Bezúhonnost se dokládá výpisem z evidence Rejstříku trestů, který si orgán státní správy lesů sám opatří. Zdravotní způsobilost je takový zdravotní stav, který nevyvoluje stědně velkou nebo velkou fyzickou zátěž, neomezuje pobyt v přírodě ani pohyb v nerovném terénu. Zdravotní způsobilé těl nebudou osoby, které trpí závažným onemocněním zraku či sluchu, trpí kolapsovými stavy, mají sníženou schopnost orientace nebo trpí jiným závažným onemocněním, které omezuje nebo vylučuje výkon funkce.⁸³ Zdravotní způsobilost se dokládá posudkem od praktického lékaře.

Zájemce o ustanovení do funkce lesní strážně musí také prokázat znalost práv a povinností dle LesZ a znalost souvisejících předpisů. Tyto znalosti se prokazují prostřednictvím písemného testu a ústního pohovoru. Písemný test se skládá z celkem 20 otázek, kdy uchazeč musí správně zodpovědět minimálně 15 z nich. Pokud je úspěšně složen písemný test, postupuje uchazeč k ústnímu pohovoru. Nakonec musí fyzická osoba složit slib před orgánem státní správy lesů tohoto znění: *š Slibuji, že jako lesní strážně budu s nejvyšší péřlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné*

⁸² DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer česká republika, 2010, str. 141.

⁸³ § 9a vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb.

služby v lesích, je budou při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročí oprávnění poskytnutá lesní stráží.⁸⁴

Orgán státní správy lesů má povinnost vydat nově ustanovené lesní stráži slufební odznak a prokaz lesní stráže.⁸⁵ Orgán státní správy lesů, který lesní stráži ustanovil, také vede evidenci lesních stráží a vydaných slufebních odznaků a prokazů.

4.4 Zrušení ustanovení lesní stráže

Zrušení ustanovení lesní stráže provádí orgán státní správy lesů, který lesní stráži ustanovil. Ke zrušení ustanovení je tento orgán povinen v situaci, kdy fyzická osoba přestala svoji funkci vykonávat, nebo pokud přestala splňovat všechny zákonem stanovené podmínky pro ustanovení do funkce. Důvodem pro zrušení ustanovení je též situace, kdy se prokáže, že určitá fyzická osoba byla ustanovena na základě nesprávných údajů. V těchto případech je orgán státní správy lesů povinen ustanovenou lesní stráži zrušit v řízení zahájeném z moci úřední.⁸⁶ Pokud by fyzická osoba uvedla orgánu státní správy lesů zaviněné nesprávné nebo nepravdivé údaje, bylo by možné v takovém jednání spatřovat přestupek proti pořádku ve státní správě dle § 21 odst. 1 písm. b) P esZ, za který je možné uložit pokutu do výše 10.000 Kč.

Ke zrušení ustanovení do funkce lesní stráže může také dojít i z jiných důvodů na návrh vlastníka lesa, z moci úřední orgánu státní správy lesů nebo na základě žádosti ustanovené osoby. Pokud dojde ke zrušení ustanovení lesní stráže, je osoba, která tuto funkci vykonávala, povinna neprodleně odevzdat slufební odznak a prokaz lesní stráže orgánu státní správy lesů, který ji ustanovil. Pokud by ke splnění této povinnosti zaviněně nedošlo, bylo by možné dané jednání posoudit jako přestupek proti pořádku ve státní správě dle § 46 odst. 1 P esZ, za který je možné uložit pokutu až do výše 30.000 Kč. Pokud ustanovení lesní stráže zanikne smrtí ustanovené osoby, povinnost neprodleně odevzdat slufební odznak a prokaz lesní stráže se pak vztahuje na osoby, které se zemřelým vedly společnou domácnost.

⁸⁴ § 38 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁸⁵ Vzory slufebního odznaku a prokazu lesní stráže jsou stanoveny Vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., viz Příloha 2.

⁸⁶ § 38 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

LesZ neobsahuje ustanovení, které by vyloučovalo použití správního řízení na proces zrušení ustanovení lesní strážě. Zrušení ustanovení do funkce se tak děje formou správního rozhodnutí, proti kterému je možné se bránit podáním odvolání.⁸⁷

4.5 Povinnosti lesní strážě

Lesní stráž je, stejně jako ostatní strážě, povinna viditelně nosit služební odznak a prokazovat se prkazem lesní strážě. Prokázat se prkazem lesní strážě v praxi znamená dát kontrolované osobě možnost nahlédnout do prkazu tak, aby bylo vidět, že jde o prkaz lesní strážě.⁸⁸

Hlavní povinností lesní strážě však je dohlížet na dodržování povinností spojených s obecným užíváním lesa, jak je definováno v § 19 a § 20 LesZ.⁸⁹

Obecné užívání lesa je definováno § 19 LesZ, který stanoví, že každému je dovoleno vstupovat do lesa, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící křes. Tomuto oprávnění však odpovídá povinnost každého, kdo práva obecného užívání využije, les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka lesa nebo jeho zaměstnanců. § 20 LesZ pak uvádí katalog činností, které jsou v lesích zakázané. Mezi ně patří například zákaz rušit klid a ticho, třískat stromy a keře, jezdit a stát s motorovými vozidly, znečišťovat les odpady nebo kouřit a rozdávat oheň. Dohled nad tím, že návštěvníci lesa neporuší lesní zákon, je zároveň předpokladem pro realizaci oprávnění lesní strážě udělovat pokuty v blokovém řízení.⁹⁰

Poslední povinností lesní strážě je oznamovací povinnost ohledně zjištěných závad, nedostatků a čí. Tyto závady musí lesní stráž oznámit bezodkladně, a to podle povahy věci buď vlastníkovi lesa, orgánu státní správy lesů nebo v neodkladných případech policejnímu orgánu. Oznamovací povinnost lesní strážě se tak nevztahuje pouze k dodržování povinností podle ustanovení § 19 a § 20 LesZ, ale vztahuje se na veškeré zjištěné nedostatky, závady a čí,⁹² tedy především zda

⁸⁷ DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, str. 143.

⁸⁸ § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁸⁹ § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁹⁰ STANĚK, Jiří a ČECHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážě: příručka pro myslivecké strážě, rybářské strážě, vodní strážě, strážě pro úrody a lesní strážě*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000. Str. 66.

⁹¹ § 39 odst. 1 písm. c) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změnách některých zákonů (lesní zákon).

⁹² DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, str. 144.

les nebo lesní prostředí není ohroženo nebo poškozováno jinými vlivy nebo činnostmi jiných subjektů.

Lesní strážník vykonává svou funkci jako fyzická osoba. S tímto postavením se pojí i povinnost lesní strážníka při výkonu své funkce vystupovat slušně a zdvořile. V případě, kdy by lesní strážník neplnila své povinnosti nebo překročila svou pravomoc, může jí takovým jednáním vzniknout správní i trestní odpovědnost obdobně, jak bylo výše uvedeno u myslivecké strážníka.

4.6 Oprávnění lesní strážníka

Oprávnění lesní strážníka jsou stanovena v § 39 odst. 2 LesZ. Při výkonu své funkce je lesní strážník oprávněn zjišťovat totožnost osoby, která při obecném uflívání lesa poruší ustanovení lesního zákona. Toto oprávnění je zároveň předpokladem pro možnost postihnout fyzickou osobu za její protiprávní jednání.⁹³ Lesní strážník není oprávněn zjišťovat totožnost vlky. Toto oprávnění je podmíněno tím, kdy kontrolovaná osoba je podezřelá z protiprávního jednání.

Za případy uvedené v § 53 LesZ je lesní strážník oprávněn ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení, pokud byl podezřelý dostatečně zjištěn, obviněn z případku s takovým postupem souhlasí a je ochoten pokutu zaplatit na místě nebo dodatečně.⁹⁴ Případy uvedené v § 53 LesZ postihují činnosti, které jsou zakázány podle § 20 LesZ. Jelikož lesní zákon nepřipouští v rámci blokového řízení uložení výše pokuty, lesní strážník je oprávněn uložit pokutu v maximální výši 1.000 Kč.⁹⁵ Po zjištění případku a při rozhodování o výši uložené sankce by lesní strážník měl vždy zvážit míru zavinění a výši způsobené škody. Menší porušení zákona by měla být řešena zejména upozorněním a domluvou.

V rámci výkonu své činnosti se lesní strážník může setkat se situací, kdy není možné zjistit totožnost osoby podezřelé z protiprávní činnosti, a jelikož proto, kdy osoba odmítá svoji totožnost prokázat, nebo proto, kdy s sebou řádný doklad totožnosti nemá. V takové situaci je lesní strážník oprávněn podezřelou osobu bezodkladně předvést

⁹³ § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).

⁹⁴ § 39 odst. 2 písm. b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).

⁹⁵ Mladistvému pachateli lze uložit pokutu maximálně do výše 500 Kč.

policejnímu orgánu. Toto oprávnění by však měla lesní stráž vyúfňvat pouze v p ípadech závafn jích p estupk .⁹⁶

V p ípad , fe lesní stráž nem fe spln ní svých povinností zajistit vlastními silami i prost edky, je oprávn na pofladovat pomoc nebo sou innost policejního orgánu.⁹⁷ To platí p edev-ím pro situaci, kdy zásah lesní strážfe v bec nem fe být proveden, nebo by jeho provedení nebylo dostate n efektivní. Orgány policie jsou obvykle lépe materiáln i kompeten n vybaveny pro adekvátní e-ení protiprávního jednání. Obecn lze íci, fe zp sob zákroku musí lesní stráž vfdy individuáln zváfít z hlediska rozsahu a závafnosti protiprávního jednání.⁹⁸

4.7 Odpov dnost za -kodu zp sobenou -kodu

Odpov dnost za -kodu zp sobenou v souvislosti s výkonem funkce lesní strážfe upravuje § 39a LesZ, který stanoví, fe subjektem odpov dným za vzniklou -kodu je stát. Náhradu -kody v-ak v zastoupení státu poskytuje ten orgán státní správy les , který ustanovil lesní stráž, k jejíf innosti se náhrada -kody vztahuje. Stát je odpov dný za -kodu zp sobenou lesní strážfi p i výkonu její funkce, i za -kodu zp sobenou osob , která lesní strážfi na její fádost nebo s jejím v domím poskytla pomoc. Odpov dnost za -kodu je konstruována jako odpov dnost objektivní, p i emf odpov dnosti je mofné se zprostit, pokud si po-kozený -kodu zp sobil úmysln .

Stát taktéfi odpovídá za -kodu, kterou zp sobila lesní stráž v souvislosti s pln ním svých úkol . Odpov dnost za -kodu v-ak nevznikne v situaci, kdy -koda byla zp sobena osob , která svým protiprávním jednáním oprávn ný a p im ený zákrok lesní strážfe vyvolala.

Rozsah a vý-e náhrady -kody, pokud do-lo k újm na zdraví nebo smrti, se ur uje podle p edpis o od-kod ování pracovních úraz pracovník .⁹⁹ Pokud vznikla -koda na v cech, hradí se pouze skute ná -koda, která se nahrazuje navrácením v p ede-lý stav. Pouze v p ípad , fe by tento postup nebyl mofný nebo ú elný, nahradí se -koda v pen zích.

⁹⁶ STAN K, Ji í a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážfi: p íru ka pro myslivecké strážfe, rybá ské strážfe, vodní strážfe, strážfe p írody a lesní strážfe*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 68.

⁹⁷ § 39 odst. 2 písm. d) zákona . 289/1995 Sb., o lesích a o zm n n kterých zákon (lesní zákon).

⁹⁸ DROBNÍK, Jaroslav a DVO ÁK, Petr. *Lesní zákon: komentá* . Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer eská republika, 2010, str. 145.

⁹⁹ Zákon 262/2006 Sb., zákoník práce.

4.8 Lesní stráž v praxi

Do funkce lesní strážě je v České republice ustanoveno přibližně 3.300 osob.¹⁰⁰ Lesní strážní zákon přiznává poměrně významná oprávnění, jejich výkon je však v praxi problematický. Efektivita činnosti lesních strážníků především závisí na tom, zda osoba, která svým jednáním poruší ustanovení § 19 a § 20 LesZ, bude lesní strážník a výkon jejich pravomocí respektovat. Povinnost ve věci o existenci a zákonných oprávněních lesních strážníků je však, ve srovnání s ostatními veřejnými strážemi, mimořádně nízká.

Lesní strážě v praxi prakticky nefungují. Respektive pokud fungují, tak pouze tam, kde konkrétní fyzická osoba vykonávající funkci lesní strážě je osobně zainteresována na výkonu činnosti lesní strážě. Tedy zejména, pokud taková osoba má potřebné osobní vlastnosti, zejména odvahu a důslednost, a osobní zájem na ochraně lesa.

Činnost veřejných lesních strážníků se však v některých lokalitách aktivizuje především kolem období Vánoc. Lesní strážě se pak účastní jednorázových akcí konaných v bezprostřední součinnosti s orgány Policie České republiky.¹⁰¹

¹⁰⁰ Údaj platný k roku 2010.

¹⁰¹ JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc., osobně dne 4.10.2013. JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc. pracuje na Ministerstvu zemědělství, vyučuje na Právnické fakultě Masarykovy univerzity a problematice veřejných strážníků se dlouhodobě zabývá.

5. RYBÁŘSKÁ STRÁŽ

5.1 Historický vývoj rybářské stráže

Historicky byl každým oprávněným, aby lovil ryby v tekoucích vodách, protože ryby, které v nich žily, byly považovány za veřejné.¹⁰² Na konci 19. století však již bylo potřeba, aby byl lov ryb regulován a aby se předcházelo narušení vodních toků. Za základ rybářského práva je tak považován zákon č. 58/1885 z. l., který oprávnění volného lovu ryb zrušil. Těm osobám, které měly právo vykonávat rybářské právo, byla udělena pravomoc jmenovat zvláštní osoby k ochraně rybářství. Kromě takto jmenovaných osob, dohlíželo na dodržování rybářského práva i četnictvo, pořízené policie a policie na tržnicích.¹⁰³ Tato právní úprava byla poté recipována do právního řádu československé republiky. Od roku 1947 byla rybářská stráž brána do slibu okresním národním výborem, v jehož správním obvodu byly vody, pro které byla stráž ustanovena.¹⁰⁴

Zákonem č. 62/1952 Sb. byly zavedeny tzv. policejné stráže jako integrální součást právní úpravy rybářství. Policejní hajný měl mnoho významných oprávnění, z nichž některá jsou podobná těm, která mají dnes orgány činné v trestním řízení. Významným oprávněním policejního hajného byla možnost nosit a použít zbraň.¹⁰⁵ K pojmu rybářská stráž se vrátil zákon o rybářství č. 102/1963 Sb., který přinesl významnou změnu právní úpravy rybářství. Přestože nikde v právních předpisech nebylo upraveno postavení rybářské stráže, posílala ochrany veřejného inženieře na základě stanoviska generálního prokurátora.¹⁰⁶ Po roce 1989 však již toto stanovisko nebylo považováno za dostatečný právní základ, a pokud by rybářská stráž měla mít postavení veřejného inženieře, musel by tak stanovit zákon. K tomu došlo již zmíněným zákonem č. 238/1999 Sb. Tento status byl rybářské stráži zachován i při rekonstrukci trestního zákoníku, pouze s terminologickou změnou.¹⁰⁷

¹⁰² HEMELÍK, Tomáš. *Rybářství a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000, str. 12.

¹⁰³ HEMELÍK, Tomáš. *Rybářství a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000, str. 71.

¹⁰⁴ Vyhlášení Zemského národního výboru v Praze šesti n kterých opatřeních ke zvelebení rybářství ve vodách vnitrozemských

¹⁰⁵ TÝMA, Alexander. *Rybářská stráž: zákon o rybářství a předpisy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 10.

¹⁰⁶ Stanovisko generálního prokurátora č. SSR B/3-79 j. III FGn 511/78.

¹⁰⁷ Dnes má rybářská stráž postavení úřední osoby.

5.2 Současná právní úprava

Právní úprava a postavení rybářských strážníků se řídí zákonem č. 99/2004 Sb., o rybářství (dále šRybZ), a vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb., kterou se provádí zákon o rybářství. Právní úpravu rybářských strážníků v předchozím zákoně o rybářství č. 102/1963 Sb. v mnohém přejal současný RybZ. Nový RybZ však přinesl změny v pravomocích rybářské strážnice. Nadále tak již rybářská strážnice nemá oprávnění zastavit a prohlídku dopravní prostředky a obsah přepravovaných zavazadel v bezprostřední blízkosti rybníků a rybářských revírů. Dále nebylo převzato oprávnění vykázat osoby dle vodního políže ze spáchání přestupku nebo trestného činu z rybářských revírů a taktéž nyní rybářská strážnice není oprávněna takové osoby zadržet a odevzdat orgánu policie.¹⁰⁸

Rybářská strážnice má především zajišťovat ochranu rybářství. Ochranou rybářství se rozumí ochrana ryb a jiných vodních živočichů před nepříznivými vlivy a před škodlivými zásahy lidí, ochrana rybářských zařízení a ochrana řádného výkonu rybářského práva.¹⁰⁹ Dle § 6 RybZ je možné rybářské právo vykonávat pouze v rybářském revíru. Zákon definuje rybářský revír jako část vodního útvaru povrchových vod o výměře nejméně 500 m² souvislé vodní plochy, který umožňuje flivu rybí obsádky a vodních organismů, vyhlášený rozhodnutím příslušného orgánu státní správy rybářství.¹¹⁰ Každý uživatel rybářského revíru má zákonem stanovenou povinnost navrhnout rybářskou strážnici. Subjekt hospodařící na rybníkovém zařízení má možnost navrhnout rybářskou strážnici, nemá však povinnost tak učinit.

Rybářskou strážnicí do funkce ustanovuje obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle místa trvalého bydliště navrhované osoby. Takto příslušný rybářský orgán také rybářskou strážnicí odvolává, zrušuje, stanovuje rozsah její působnosti a vydává rybářské strážnické odznaky a průkaz rybářské strážnice.¹¹¹ Dále má též povinnost vést evidenci rybářských strážníků ustanovených v jeho obvodu a je oprávněn nejméně jednou za 5 let ověřovat, zda rybářská strážnice nadále splňuje podmínky pro výkon funkce.

¹⁰⁸ TÝMA, Alexander. *Rybářská strážnice: zákon o rybářství a jeho přílohy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 12.

¹⁰⁹ TÝMA, Alexander. *Rybářská strážnice: zákon o rybářství a jeho přílohy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 78.

¹¹⁰ § 2 písm. e) zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

¹¹¹ Vzory slunečního odznaku a průkazu rybářské strážnice jsou stanoveny Vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb., viz Příloha 3.

Pokud by uřivatel rybá ského revíru nesplnil svou povinnost navrhnout rybá skou stráfl, dopustil by se p estupku podle § 30 odst. 3 písm. e) RybZ, za který je mofné uloflit pokutu afl do vý-e 30.000 K .

Rybá ská stráfl je oprávn na vykonávat svoji funkci pouze v obvodu stanoveném rybá ským orgánem, p i emfl tento obvod musí být uveden v jejím sluflebním pr kazu. Pokud by rybá ská stráfl cht la uplat ovat svoji pravomoc mimo tento obvod, jednalo by se o protiprávní jednání.

5.3 Ustanovení do funkce rybá ské stráfle

Do funkce rybá ské stráfle m fle být ustanovena pouze fyzická osoba. Zákon nep ipou-tí, aby byla touto funkcí pov ena nap . bezpe nostní agentura.¹¹²

Zákon v § 14 odst. 2 a vyhlá-ka Ministerstva zem d lství . 197/2004 Sb. stanovují podmínky, které musí fyzická osoba splnit, aby mohla být ustanovena rybá skou stráflí. Musí jít o osobu star-í 21 let, která má zp sobilost k právním úkon m a je bezúhonná. Pofladavek bezúhonnosti se dokládá výpisem z evidence Rejst íku trest . Fyzická osoba navíc musí p edloflit estné prohlá-ení, fle na úseku rybá ství jí nebyla pravomocn uloflena sankce za spáchání p estupku podle P esZ, ani pokuta dle RybZ. U rybá ské stráfle zákon v-ak nevyřaduje, aby fyzická osoba byla ob anem eské republiky nebo aby m la na území eské republiky trvalý pobyt.

Navrhovaná fyzická osoba dále musí spl ovat podmínku zdravotní zp sobilosti pro výkon funkce. Zdravotní zp sobilost je definována jako zdravotní stav, který nevyly uje pobyt v p írod a pohyb v nerovném terénu. Uchaze dále nesmí mít snířlenou schopnost orientace, závařná onemocn ní sluchu a zraku, nesmí trp t kolapsovými stavy nebo závařným du-evním onemocn ním.¹¹³ Zdravotní zp sobilost se dokládá posudkem o zdravotní zp sobilosti vydaným na základ léka ské prohlídky, který nesmí být star-í neřl 3 m síce.

Uchaze má dále povinnost prokázat znalost práv a povinností rybá ské stráfle. Tuto znalost je mofné prokázat dokladem o ukon eném vysoko-kolském vzd lání ve studijních oborech se zam ením na rybá ství; dokladem o získání úplného st edního odborného vzd lání ve studijním oboru rybá ství nebo dokladem o ukon ení studia

¹¹² TÝMA, Alexander. *Rybá ská stráfl: zákon o rybá ství a p edpisy související: výklad a komentá* . Vyd. 4. Praha: Rybá , 2010, str. 11.

¹¹³ § 14 odst. 3 zákona . 99/2004 Sb., o rybá ství.

na vy—í odborné kole se studijním oborem vodní hospodá ství a ekologie, v n mfi sou ástí absolutoria je zkou-ka ze základ rybá ství; dokladem o úsp -ném slofení zkou-ek na rybá ského hospodá e; nebo dokladem o úsp -ném slofení zkou-ky pro výkon funkce rybá ské stráfle. Zkou-ka rybá ské stráfle se skládá p ed minimáln t í lennou zku-ební komisí a je slofena z ústní a písemné ásti. V ústní ásti musí uchaze prokázat znalost v-ech 10 druh ryb, které mu jsou zku-ební komisí p edlofeny. Po úsp -ném absolvování ústní ásti následuje písemná ást, ve které je k úsp -nému spln ní nutné správn zodpov d t alespo 70% ze 40 otázek.¹¹⁴

Poslední podmínkou ustanovení fyzické osoby rybá skou stráflí je slofení slibu tohoto zn ní: *š Slibuji, fle jako rybá ská stráfl budu s nejev t-í pe livostí a sv domitostí plnit povinnosti p i kontrole dodrfování rybá ského zákona a provád cích p edpis k rybá skému zákonu, fle budu p i výkonu této innosti dodrfovovat právní p edpisy a nep ekro ím oprávn ní p íslu-ející rybá ské stráflí.*¹¹⁵

Pokud dojde k n jaké zm n ohledn podmínek bezúhonnosti, právní zp sobilosti, zdravotní zp sobilosti nebo znalosti práv a povinností, má rybá ská stráfl povinnost takovou zm nu oznámit rybá skému orgánu, který ji ustanovil.¹¹⁶

5.4 Zánik ustanovení rybá ské stráfle

V § 15 odst. 1 RybZ jsou vymezeny jednotlivé d vody zániku ustanovení rybá ské stráfle. T mito d vody jsou: zánik rybá ského revíru, pro který byla rybá ská stráfl ustanovena; zánik výkonu rybá ského práva uflivatelem rybá ského revíru, který rybá skou stráfl navrhl; zru-ení ustanovení rybá ské stráfle rybá ským orgánem; a smrt osoby vykonávající funkci rybá ské stráfle. Zánik ustanovení do funkce rybá ské stráfle nastane také na základ v le osoby vykonávající tuto funkci, a to dnem doru ení oznámení rybá ské stráfle p íslu-nému rybá skému orgánu o skon ení výkonu funkce.

Rybá ský orgán má z moci ú ední povinnost zru-ít ustanovení rybá ské stráfle v p ípad , fle ustanovená osoba nevykonává svou funkci, dále pokud p estala spl ovat podmínky pro ustanovení do funkce a téfl pokud se prokáfle, fle k ustanovení do-lo na základ nesprávných nebo nepravdivých údaj . V p ípad , fle by fyzická osoba uvedla rybá skému orgánu zavin n nesprávné nebo nepravdivé údaje, bylo by mofné

¹¹⁴ § 19 a § 20 vyhlá-ky Ministerstva zem d lství . 197/2004 Sb.

¹¹⁵ § 14 odst. 2 písm. f) zákona . 99/2004 Sb., o rybá ství.

¹¹⁶ § 17 odst. 2 zákona . 99/2004 Sb., o rybá ství.

v takovém jednání spatřovat p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 21 odst. 1 písm. b) P esZ, za který je možno uložít pokutu do výše 10.000 K .

Ustanovení rybářskou strážím může být zrušeno také na návrh uřivatele rybářského revíru nebo rybářským orgánem z vlastního podnětu, pokud rybářská stráž byla zrušena nebo opakovaně porušila zákon.

Zánikem i zrušením ustanovení rybářské strážie vzniká fyzické osobě povinnost neprodleně odevzdat prokaz rybářské strážie a sluneční odznak příslušnému rybářskému orgánu. V případě, že by ke splnění této povinnosti zaviněným nedošlo, bylo by možné dané jednání posoudit jako p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 46 odst. 1 P esZ, za který je možné uložít pokutu až do výše 30.000 K .

Vzhledem k tomu, že nařízení o ustanovování i zrušení ustanovení rybářské strážie se nepoužije správní řád,¹¹⁷ nevychází se v těchto případech správní rozhodnutí.

5.5 Povinnosti rybářské strážie

Základní povinností rybářské strážie je nosit na viditelném místě sluneční odznak a na požádání prokázat svoji totožnost předložením prokaz rybářské strážie. Předmětem povinností rybářských strážím je především zajistit řádný výkon rybářského práva a chovu ryb. Za tímto účelem je rybářská stráž povinna kontrolovat a dohlížet na dodržování povinností stanovených RybZ a zjišťovat zdroje a příčiny znečištění vody v rybářském revíru. Rybářská stráž má v obvodu své působnosti povinnost kontrolovat, zda jsou lovící osoby k lovu oprávněny, tj. zda mají platný rybářský lístek a povolenku k lovu.

Velmi důležitou součástí ochrany rybářství je kontrola povrchových vod, aby nebyly znečištěny, protože každé znečištění vody má obvykle za následek velký úhyn ryb.¹¹⁸ Povinnost kontrolovat a dohlížet na dodržování povinností stanovených zákonem o rybářství nezahrnuje pouze dohled nad osobami lovícími ryby a jiné vodní živočichy, ale i dohled nad činností uřivatelů rybářského revíru.

Rybářská stráž má povinnost neprodleně oznamovat zjištěné závady a nedostatky, a to s ohledem na povahu dané věci buř uřivatelům rybářského revíru, rybářskému orgánu, který ji ustanovil, orgánu ochrany přírody nebo policejnímu orgánu.

¹¹⁷ § 14 odst. 8 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

¹¹⁸ STAN K, JÍŘÍ a EHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážím: příručka pro myslivecké strážie, rybářské strážie, vodní strážie, strážie přírody a lesní strážie*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000, str. 47.

K výslovně vyjádřeným povinnostem rybářské strážě patří dokonalá znalost právní předpisů, především z oblasti rybářského práva, a jejich správného použití. Další povinností rybářských strážníků je samozřejmě také slušné jednání a vystupování.¹¹⁹ Rybářské strážě jsou povinny v případě zjištění protiprávního jednání uinit všechna opatření, která policejnímu orgánu následně usnadní vyšetřování (např. dokumentace místa činu, sdělení totožnosti případných svědků). Tato povinnost se vztahuje především k podezření na spáchání trestného činu pytláctví (§304 TZ).

Trestného činu pytláctví se dopustí ten, kdo neoprávněně loví ryby v hodnotě nikoli nepatrné.¹²⁰ Pachatelem však je navíc i ten, kdo ryby sice neoprávněně neloví, ale kdo takto ulovené ryby ukryje, přechovává nebo na sebe nebo jiného převede. Posouzení, zda se bude jednat o trestný čin nebo přestupek dle RybZ, závisí na hodnotě neoprávněně ulovených ryb. Jejich hodnota se zpravidla zjišťuje znaleckým posudkem nebo odborným vyjádřením.¹²¹

5.6 Oprávnění rybářské strážě

V souvislosti s výkonem funkce rybářské strážě zákon přiznává fyzické osobě v § 16 celou řadu oprávnění.

Základním oprávněním rybářské strážě je právo kontrolovat osoby lovcí ryby nebo vodní organismy, zda mají k lovu oprávnění a zda neloví nedovoleným způsobem. Předmětem kontroly je také rybářské nádrže, obsah rybářské ložnice a nádrže k uchovávání ryb. Pokud je k lovu použito elektrický proud, kontroluje se, zda lovcí osoba má k takové činnosti povolení a zda vlastní osvědčení o způsobilosti k práci s elektrickým zařízením při lovu ryb. Rybářská stráž je také oprávněna kontrolovat uflívání jezů, stavidel, zdymadel a výpustí, a také způsob a rozsah uflívání vod a jejich kvalitu.

Druhým oprávněním rybářské strážě je právo pohlédnout od kontrolovaných osob (tj. lovcích osob a osob dle vodního předpisů ze spáchání přestupku nebo trestného činu v bezprostřední blízkosti rybářského revíru) prokázání jejich totožnosti, předložení

¹¹⁹ TÝMA, Alexander. *Rybářská stráž: zákon o rybářství a předpisy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 13.

¹²⁰ Dle §138 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, je trestní koda nikoli nepatrná stanovena minimální částkou ve výši 5.000 Kč.

¹²¹ TÝMA, Alexander. *Rybářská stráž: zákon o rybářství a předpisy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 134.

platného rybářského lístku a povolenky k lovu, pop. dokladu o nabytí ryby nebo vodního organismu. Rybářský lístek vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností oproti úhrad správního poplatku. Je možné jej vydat na období 1, 3 nebo 10 let. Předpokladem pro vydání rybářského lístku jsou základní znalosti z oblasti rybářství, biologie ryb a právních předpisů upravujících lov ryb, což je nutné prokázat osobním získané kvalifikaci. Povolenky k lovu pro daný rybářský revír vydávají užívatelé rybářských revírů zpravidla za úplatu.

Pokud kontrolovaná osoba porušila povinnosti stanovené zákonem o rybářství, je rybářská stráž oprávněna zadržet její povolenku k lovu.¹²² Rybářská stráž má též právo zadržet úlovek a rybářské nádrže i nástroj osob, která se tím dopustila přestupku nebo trestného činu, nebo která je z jeho spáchání důvodně podezřelá. Zákon však neupravuje, jak by měla rybářská stráž naložit se zadržným úlovkem nebo nádrží. Z logiky věci by však zadržené nádrže mělo být odevzdáno orgánu policie jako důkaz a odebraný úlovek podle situace buď vrácen do vody, nebo odevzdán užívateli revíru a ekologicky zlikvidován.¹²³

Důležitým oprávněním rybářské stráže je možnost vstupovat v nezbytně nutném rozsahu na pozemky, stavby, jezy, rybářské nádrže a jiná zařízení v souvislosti s výkonem funkce rybářské stráže a také k tomu využívat existující přístupové cesty.

Významným sankčním oprávněním rybářské stráže je její právo ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení za spáchání přestupku podle zákona o rybářství,¹²⁴ pokud obviněný z přestupku s takovým postupem souhlasí a je ochoten pokutu zaplatit na místě nebo dodatečně.

Stejně jako ostatní veřejné strážě, i rybářská stráž je oprávněna požadovat součinnost a pomoc orgánů Policie České republiky, pop. obecní policie, v případě, kdy není schopna zajistit výkon svých povinností vlastními silami a prostředky.

Rybářské strážě však RybZ výslovně nepřiřazuje pravomoc zadržet osobu, která loví bez povolení, nebo která sice loví s povolením, ale protiprávním způsobem. Nicméně i na rybářskou stráž se vztahuje oprávnění dané § 76 odst. 2 T.č., které opravňuje každého k tomu, aby omezil osobní svobodu osoby přistupující k trestnému

¹²² K tomuto oprávnění se váže povinnost odebranou povolenku doručit nejpozději do 5 dnů tomu, kdo ji vydal.

¹²³ T.č. MA, Alexander. *Rybářská stráž: zákon o rybářství a předpisy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010, str. 81.

¹²⁴ § 30 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

inu nebo bezprostředně poté, pokud je to nutné k zajištění důkazů, zjištění její totožnosti nebo zamezení útoku. Na toto oprávnění se váže povinnost osobu zadrženou bezodkladně předat policejnímu orgánu. Je však zřejmé, že rybářská stráž není oprávněna k zadržení osoby pouze podezřelé ze spáchání trestného činu, nebo osoby, která neoprávněně lovila ryby v hodnotě nižší než 5.000,- Kč.

5.7 Odpovědnost za zpravenou škodu

Zákon o rybářství upravuje odpovědnost za škodu zpravenou v souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže pouze částí se subsidiárním použitím zákona č. 82/1998 Sb.¹²⁵ Tato odpovědnost je založena na objektivním principu, tedy bez zetele na zavinění.

Subjektem odpovědným za škodu zpravenou rybářskou stráží při výkonu její funkce je stát. Náhrada škody se však neposkytuje osobě, která svým protiprávním jednáním vyvolala oprávněný zásah rybářské stráže za předpokladu, že rybářská stráž nepřekročila meze svého oprávnění. Nahrazuje se tedy škoda, která byla zpravena osobou odlišnou od rybářské stráže, pokud taková osoba jednala na její vládost nebo s jejím v domím.

Pokud rybářská stráž utrpí škodu na zdraví nebo na věci, která jí byla zpravena v souvislosti s výkonem její funkce, náleží jí náhrada škody. Náhrada škody se tedy poskytuje osobě, která utrpěla škodu v souvislosti s pomocí poskytnutou rybářské stráží při výkonu činnosti, na její vládost nebo s jejím v domím.

V případě, že došlo k újme na zdraví, poskytuje se náhrada škody podle předpisů o odškodování pracovních úrazů.¹²⁶ Vznikla-li škoda na věci, nahradí se škoda podle ustanovení OZ.¹²⁷

Správním orgánem příslušným k poskytnutí náhrady škody, a zpravené rybářskou stráží nebo rybářskou stráží utrpěné, je rybářský orgán, který danou rybářskou stráží ustanovil.

¹²⁵ Zákon o odpovědnosti za škodu zpravenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o náhradě a jejich činnosti (notářský řád).

¹²⁶ Zákon 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹²⁷ § 438 až § 450 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

5.8 Rybářská stráž v praxi

V České republice je do funkce rybářské stráže ustanoveno přibližně 7.000 osob.¹²⁸ Rybářských strážníků tak není zanedbatelný počet, což je dáno zejména zákonnou povinností navrhnout rybářskou stráž, kterou ukládá uflivatelům rybářských revírů § 14 odst. 1 RybZ. Obdobně jako ostatní ve stejné strážce mají však i rybářské strážce problémy s efektivitou své činnosti. S ohledem na skutečnost, že tuto funkci zastává docela velký počet osob, odhalují poměrně málo porušení a často vykonávají svoji funkci pouze formálně nebo dokonce vůbec. Tento stav má několik příčin. Jedním z důvodů neefektivity rybářských strážníků je fakt, že rybářské strážce nejsou nijak organizovány, nejsou soustavně vzdávány a není prováděna kontrola plnění jejich povinností. Dalším důvodem je nedostatek potřebného vybavení, které by strážcům umožňovalo dostávat od rybářských úřadů. Problémy však také představují i nejednotná interpretace a aplikace právních předpisů, které jsou pro osoby nemající právníké vzdělání, poměrně složitě a připouštějí různý výklad. Nedostatečná znalost právních předpisů tak může vést k situaci, kdy rybářská strážníkem uje nevhodný právní názor, například, že strážník povoleno k lovu i za jednání, které není rybářským porušením (například táboření na březích).

Rybářské strážce dále přitom nevyužívají svého právní ukládat pokuty v blokovém řízení, zejména v důsledku nedostatku souhlasu obviněného s postupem. Poté má rybářská strážníková povinnost oznámit spáchání porušení rybářskému orgánu. Dokazování v následném správním řízení však může být velmi problematické, zvláště pokud obviněných je větší počet a rybářská strážníkovi proti nim sama.¹²⁹

V posledních letech se činnost rybářských strážníků, zejména lokálních, zlepšila tam, kde působí krajský rybářský svaz zaměstnává profesionální strážce.¹³⁰ Profesionální strážníci bývají vybíráni z řad dlouholetých a zkušených členů rybářské strážce. Profesionální strážník vykonává činnost charakterizovanou podobným způsobem, jako je charakterizována činnost rybářské strážce. Avšak k výkonu činnosti dochází na základě flivnostenského právního a smlouvy uzavřené s rybářským svazem. Od rybářského

¹²⁸ Údaj platný k roku 2010.

¹²⁹ JUDr. Alexander Týma, osobně dne 6.10.2013. JUDr. Alexander Týma je předsedou českého rybářského svazu a vyučuje na Právníké fakultě Západočeské univerzity v Plzni.

¹³⁰ JUDr. Ing Jiří Staněk, CSc., osobně dne 4.10.2013.

svazu profesionální strážníci také dostane vybavení, například lod, fotoaparáty, přístroje GPS. Profesionální strážníci sice pracují, na rozdíl od rybářských strážníků, za smluvní odměnu, avšak jejich efektivita je mnohonásobně vyšší především proto, že jsou placeni jen za skutečně vykonanou a doloženou práci. Každý strážník při své práci používá GPS přístroj se technickými kódy, který nepřetržitě zaznamenává jeho pohyb a kontrolované povolenky k lovu. Každý měsíc strážník odešle data z přístroje, ze kterých je pak zřejmé, které revíry strážník navštívil, jeho pracovní doba, kolik provedl kontrol atd. Výhodou profesionálních strážníků je tak jejich vysoká efektivita.¹³¹ Například v Západoněmeckém územním svazu, který zahrnuje Plzeňský a Karlovarský kraj, jsou zaměstnány 4 osoby jako profesionální strážníci. Svaz za jejich práci sice ročně zaplatí přibližně 1,2 milionu Kč, nicméně jejich práce je hodnocena jako mnohem efektivnější, nežinnostně kolika set dobrovolných rybářských strážníků.¹³²

¹³¹ JARO, P. mysl. Profi strážník - krok správným směrem. *Rybářství*, 2010, 10, s. 14-17.

¹³² JUDr. Alexander Třma, osobně dne 6.10.2013. JUDr. Alexander Třma je předsedou německého rybářského svazu a vyučuje na Právnické fakultě Západoněmecké univerzity v Plzni.

6. STRÁŽI P ÍRODY

Funkci strážle p írody vykonávají fyzické osoby jako dobrovolníci i profesionálové v lesích, na loukách, v horách, v p írodních rezervacích, chrán ných krajinných oblastech i národních parcích. Hlavním ú elem jejich innosti je p ísp t k dodrfování a napl ování zákona o ochran p írody a krajiny.¹³³

6.1 Historický vývoj strážle p írody

Ve ejné strážle zam ené na ochranu p írody nemají v eské republice tak dlouhou tradici, jako ostatní. O dobrovolných spolupracovnících ochrany p írody lze hovo it afl od roku 1957 v souvislosti s vyhlá-kou . 131/1957 Ú.I. k zákonu . 40/1956 Sb, o státní ochran p írody. Tato funkce byla z izována postupn v jednotlivých chrán ných krajinných oblastech a v Krkono-ském národním parku. Institut strážle p írody, jak jej známe dnes, v-ak byl zaveden afl zákonem . 114/1992 Sb., o ochran p írody a krajiny. Postavení strážlí p írody bylo posíleno p íjetím zákona . 238/1999 Sb., kterým jí byl p íznán status ve ejného initele. Tento status byl strážlí p írody zachován i p í rekodifikaci trestního zákoníku, pouze s terminologickou zm nou.¹³⁴

6.2 Sou asná právní úprava

Právní úprava strážlí p írody se ídí p edev-ím zákonem . 114/1992 Sb., o ochran p írody a krajiny (dále šZOPKö), a vyhlá-kou Ministerstva flivotního prost edí . 395/1992 Sb., která ZOPK provádí.

Hlavním úkolem strážle p írody je kontrola dodrfování p edpis o ochran p írody a krajiny. Strážl p írody v-ak má zaji-ovat nejen strážlní a kontrolní funkci, ale i informa ní a výchovné innosti v rámci území, které je v p sobnosti orgánu ochrany p írody, který strážl p írody jmenoval.

Strážle p írody mají být vybírány p edev-ím z ad dobrovolných pracovník . Toto ustanovení v-ak nevyluje i profesionální strážl p írody. eská právní úprava strážle p írody je oproti zahrani ní právní úprav ojedín lá v tom smyslu, fle p íznává

¹³³ Zákona . 114/1992 Sb., o ochran p írody a krajiny.

¹³⁴ Dnes má strážl p írody postavení ú ední osoby.

dobrovolným i profesionálním strážním stejný rozsah pravomocí.¹³⁵ Funkce dobrovolných len strážce p írody je vřdy estná, p i emfl len m strážce p írody jsou poskytovány náhrady výdaj , které jim v souvislosti s výkonem slufby vznikly. Orgán ochrany p írody, který strážl p írody ustanovil, by ji navíc m l vybavit pom ckami pro výkon strážní slufby.¹³⁶

Specifikem strážce p írody, které ji odli–uje od ostatních ve ejných stráží, je p edev–ím její d lení na strážce a zpravodaje. Podmínky pro ustanovení do funkce jsou pro ob kategorie stejné, rozdíl je ale v jejich právech. Oprávn ní stanovená v § 81 odst. 8 ZOPK se vztahují pouze na strážce. Funkci zpravodaje zastávají osoby, které se výkonem této funkce p ipravují na funkci strážce. Dle ustálené praxe jsou strážcem jmenovány osoby, které vykonávaly alespo jeden rok funkci zpravodaje.¹³⁷ P edm tem innosti zpravodaje jsou p edev–ím kontrolní, informa ní a výchovné innosti, p i emfl v t–inou zpravodaj vykonává svoji funkci s n kterým zku–en j–ím strážcem.

Správním orgánem, který je p íslu–ný k ustanovení a zru–ení ustanovení funkce strážce p írody, jsou krajské ú ady a jednotlivé správy národních park a chrán ných krajinných oblastí. Strážce a zpravodaj by m li být jmenováni kařdým orgánem ochrany p írody pro území v jeho p sobnosti. K ustanovení do funkce dojde z vlastního podn tu, i na návrh organiza ní jednotky ob anského sdružení, jehořl hlavním posláním podle jeho stanov je ochrana p írody a krajiny.¹³⁸ Obvykle v–ak zájemci řádají o ustanovení sami, nebo jednají na základ oslovení orgánu ochrany p írody.¹³⁹ Orgán ochrany p írody má povinnost vést evidenci v–ech stráží p írody ustanovených pro území v jeho p sobnosti.

6.3 Ustanovení do funkce strážce p írody

K tomu, aby fyzická osoba mohla být ustanovena stráží p írody, musí spl ovat pofladavky stanovené § 81 odst. 3 ZOPK. Na ízení o ustanovení do funkce se nevztahuje S . Zákon vyřladuje, stejn jako u lesní strážce, aby fyzická osoba byla

¹³⁵ Ing. et Ing. Bc. Borek Fran k, osobn dne 4.11.2013. Ing. et Ing. Bc. Borek Fran k je p edsedou Asociace strážce p írody R a je zam stnán ve Správ CHKO eské st edoho í.

¹³⁶ § 20 odst. 4 vyhlá–ky Ministerstva řivotního prost edí . 395/1992 Sb.

¹³⁷ N ME KOVÁ, Iva aj. *P íru ka pro strážl p írody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 8.

¹³⁸ §20 vyhlá–ky Ministerstva řivotního prost edí . 395/1992 Sb.

¹³⁹ N ME KOVÁ, Iva aj. *P íru ka pro strážl p írody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 6.

obanem České republiky. Uchazeš musí být opatřeno starší 21 let a způsobilý k právním úkonům. Tyto podmínky se dokládají předložením obanského právního záznamu.

Zájemce o ustanovení do funkce dále nesmí být odsouzen pro úmyslný trestný čin. Tato skutečnost se dokládá výpisem z evidence Rejstříku trestů. Od uchazeče se poté vyžaduje, aby byl zdravotně způsobilý a aby prokázal znalost práv a povinností strážníka přírody podle ZOPK a znalost souvisejících předpisů. Zdravotní způsobilost je nutné doložit lékařským potvrzením, kde je výslovně uvedeno, že zájemce je zdravotně způsobilý k výkonu funkce strážníka. Znalost práv a povinností je ověřována na základě kvalifikační zkoušky. Tato zkouška má obvykle podobu ústního pohovoru. Předmětem zkoušky je zejména znalost právních předpisů na ochranu přírody a krajiny a životního prostředí, podrobnější znalost přírody, místopisu a geografie území, ve kterém má zájemce sloužbu vykonávat.¹⁴⁰

Při posuzování vhodnosti uchazeče o funkci strážníka přírody se však nezkoumají pouze zákonné podmínky, ale přihlíbí se i k jeho dalším předpokladům, například k vědomí a zájmu. Účelem ustanovení do funkce strážníka přírody je totiž zejména její stabilní a odpovědný výkon, nikoliv jmenování osoby, u které je předejmé, že nebude mít dostatek času funkci vykonávat.

Pro řádné ustanovení do funkce musí zájemce složit před ustavujícím orgánem ochrany přírody slib tohoto znění: *„Slibuji, že jako strážník přírody budu s největší péřlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávněné působnosti strážníka přírody.“*¹⁴¹

Složením tohoto slibu se uchazeč stává strážníkem přírody. Orgán ochrany přírody mu poté vydá služební odznak se státním znakem, identifikovatelné úřední razítko a právníkaz strážníka přírody, ve kterém musí být stanoven obvod působnosti strážníka přírody.¹⁴² Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí ustanovují strážníky pro svůj správní obvod, který tvoří nejen vlastní velkoplošné chráněné území, ale i vybrané národní přírodní památky a národní přírodní rezervace mimo ně.

¹⁴⁰ § 20 odst. 3 vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb.

¹⁴¹ § 81 odst. 2 písm. g) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴² Vzory služebního odznaku a právníkazu strážníka přírody jsou stanoveny Vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., viz Příloha 4.

6.4 Zrušení ustanovení strážně p írody

Ustanovení fyzické osoby strážně p írody není zákonem nijak asov omezeno. Z toho vyplývá, že funkci lze zastávat tak dlouho, dokud fyzická osoba spl uje stanovené podmínky pro ustanovení do funkce nebo dokud nedojde ke zrušení ustanovení strážně p írody.

Zrušení ustanovení do funkce ve ejné strážně upravuje § 81 odst. 6 ZOPK. Ke zrušení ustanovení do funkce je p íslu-ný ten ú ad, který strážně p írody ustanovil. D vodem pro zrušení je samoz ejm fládost ustanovené osoby. K takové fládosti m fle strážně p írody uvést jakékoliv (nebo i fládné) d vody. Z moci ú ední ke zrušení ustanovení dojde, pokud strážně p írody po del-í dobu fakticky nevykonává svou funkci, tj. nevykonává svá oprávn ní, nechává bez pov-ímnutí poru-ení ZOPK i nechodí do míst, kde by m la svou funkci vykonávat.

Dal-ím d vodem je jíl shora zmín ná situace, kdy strážně p írody p estane spl ovat zákonem stanovené podmínky pro ustanovení do funkce. Nej ast ji p jde o nenapl ní podmínky zdravotní zp sobilosti v d sledku nemoci i pokro ílého v ku.

Posledním zákonným d vodem pro zrušení ustanovení je situace, kdy se prokáže, že k ustanovení do-lo na základ nesprávných nebo nepravdivých údaj . Pokud by uvedení nesprávných nebo nepravdivých údaj fyzickou osobou bylo zavin né, bylo by mofné v takovém jednání spat ovat p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 21 odst. 1 písm. b) P esZ, za který je mofno ulofit pokutu do vý-e 10.000 K .

Krajský ú ad i správa má povinnost zrušení ustanovení provést písemn s uvedením d vodu pro zrušení ustanovení a lh ty, do kdy musí bývalá strážně p írody odevzdat slufební odznak, razítko, pr kaz a dal-í prop j ený materiál.¹⁴³ Zavin né nespl ní této povinnosti ve stanovené lh t m fle být klasifikováno jako p estupek proti po ádku ve státní správ dle § 46 odst. 1 P esZ, za který je mofno ulofit pokutu afl do vý-e 30.000 K . Pokud by bývalá strážně p írody po zrušení svého ustanovení nadále úmysln vystupovala jako ú ední osoba, dopustila by se tak p estupku dle § 21 odst. 1 písm. h) P esZ, za n jíl lze ulofit pokutu do 3.000 K .

¹⁴³ N ME KOVÁ, Iva aj. *P íru ka pro strážně p írody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 7.

6.5 Povinnosti strážce přírody

Povinnosti strážce přírody jsou vymezeny v § 81a ZOPK. Kromě těchto povinností by strážce přírody měl dodržovat KODEX strážce přírody, který byl schválen valnou hromadou Asociace strážců přírody České republiky v roce 2010.¹⁴⁴

Obecnou povinností strážce přírody je nosit při výkonu své funkce viditelný slufební odznak a prokazovat se slufebním průkazem. Strážce přírody v národních parcích a chráněných krajinných oblastech také bývají označeni i znakem příslušného národního parku i chráněné krajinné oblasti.¹⁴⁵

Další povinností strážce přírody je dohlížet na dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny. Tyto předpisy jsou nejen ZOPK a jeho prováděcí vyhláška,¹⁴⁶ ale i zizovací předpisy maloplošných zvláště chráněných území, pokud obsahují bližší ochranné podmínky. Pro splnění této povinnosti je nutná orientace strážce přírody v právních předpisech, které se vztahují k její působnosti. Orgán ochrany přírody má povinnost dbát na průběžné vzdělávání a dookolování členů strážce. K zajištění znalosti právních předpisů navíc musí orgán ochrany přírody nařídit každých pět let přezkoušení strážců ze znalostí jejich práv a povinností.¹⁴⁷

Věchny zjištěné závady, škody a nedostatky má strážce přírody povinnost bez odkladu oznamovat orgánu, který ji ustanovil, popřípadě v neodkladných případech policejnímu orgánu nebo jiným státním orgánům. Forma oznámení poté závisí na druhu a rozsahu zjištěné závady.

Při podezření ze spáchání trestného činu má strážce přírody povinnost kontaktovat orgán Policie ČR. Tuto povinnost má zejména v případě havárie a kontaminace prostředí cizorodými látkami (trestný čin ohrožení a poškození životního prostředí dle § 293, § 294 TZ), skládky nebezpečných látek (trestný čin neoprávněného nakládání s odpady dle § 298 TZ), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (trestný čin dle § 299 a 300 TZ), týrání zvířat

¹⁴⁴ Viz Příloha 5.

¹⁴⁵ § 81a písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴⁶ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 295/1992 Sb.

¹⁴⁷ § 20 odst. 5 vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 295/1992 Sb.

(trestná in dle § 302 TZ) i poškození chráněných částí přírody (trestný in dle § 301 TZ).¹⁴⁸

Pokud je pravděpodobné, že na základě zjištění strážce přírody bude vedeno správní nebo trestní řízení, je nutné, aby strážník přírody oznámila relevantní skutečnosti písemně a aby napomohla k zjištění důkazem ohledáním místa, pořízením fotodokumentace, audionahrávek i záznamem.¹⁴⁹

6.6 Oprávnění strážce přírody

Oprávnění strážce přírody se dle § 81 odst. 8 ZOPK vztahují pouze na strážce. Při výkonu své funkce je strážce oprávněn zjišťovat totožnost osob, které poruší předpisy na ochranu přírody.¹⁵⁰ Toto oprávnění se však vztahuje pouze na osoby porušivé i protiprávním jednáním, nelze jej uplatňovat v situaci, kdy má strážník přírody pouze podezření, že osoba jednala protiprávně. Pokud porušivá osoba odmítne prokázat svou totožnost, závisí další postup na uvážení strážce přírody. Strážník přírody pak může žádat o pomoc policejní orgán, nebo přijmout jiné opatření, například pořízení fotodokumentace nebo zaznamenání státní poznávací značky auta. Pokud však porušivá osoba svoji totožnost prokáže, strážník přírody ji nesmí zadržet, ledaže by byla porušivá i spáchání trestného činu.¹⁵¹

Strážník přírody je dále oprávněn ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení za porušky na úseku ochrany přírody,¹⁵² tj. za porušky uvedené v § 87 ZOPK. V blokovém řízení je vhodné zejména méně závažné porušky vzhledem k okolnostem, které v něm lze uložit pokutu maximálně ve výši 1.000 Kč.¹⁵³

Významným oprávněním strážce přírody je možnost, při splnění určitých podmínek, vstupovat na cizí pozemky.¹⁵⁴ Tyto podmínky jsou stanoveny v § 62 ZOPK. Pokud je nezbytné při plnění úkolů vstoupit na cizí pozemek, musí se strážník prokázat slufebním průkazem. K zásahu do práv vlastníka pozemku však může dojít pouze v nezbytně nutném případě.

¹⁴⁸ § 301 TZ o poškození nebo zničení památného stromu, významného krajinného prvku, jeskyně, zvláště chráněného území, evropsky významné lokality nebo ptáčí oblasti tak, že tím zanikne, nebo je značně oslaben důvod pro ochranu takové části přírody.

¹⁴⁹ NĚMEČKOVÁ, Iva aj. *Příručka pro strážce přírody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 76.

¹⁵⁰ § 81 odst. 8 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵¹ DAMOHORSKÝ, Milan a SVOBODA, Petr. Malé právní reflexe. *Nika*, 2000, 21(1), s. 33.

¹⁵² § 81 odst. 8 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵³ Mladistvému pachateli pak lze uložit pokutu maximálně do výše 500 Kč.

¹⁵⁴ § 81 odst. 8 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Strážník přírody je dále oprávněn na základě zjištění totožnosti osobu, která byla poskytnuta při porušení právních předpisů o ochraně přírody a krajiny a odevzdat ji policejnímu orgánu.¹⁵⁵ Podmínkou výkonu tohoto oprávnění je skutečnost, že osoba byla poskytnuta při protiprávním jednání, jehož postih je mimo rámec pravomoci strážníka přírody. Takovým protiprávním jednáním budou zejména závadná jednání podle § 87 ZOPK.¹⁵⁶ Dalším důvodem pro výkon tohoto oprávnění je situace, kdy poskytnutá osoba odmítne prokázat svoji totožnost. Zákon však nedovoluje, aby strážník přírody při zadržení osoby použil donucovacích prostředků. Na druhou stranu, zákon nevykládá možnost poskytnutí odporu poskytnuté osobě. Pokud by však takový zákrok překročil meze nezbytnosti, jednalo by se o protiprávní jednání.¹⁵⁷

Stejně jako ostatní ve veřejné službě i strážník přírody je oprávněn požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie ČR, popř. obecní policie, pokud není možné, aby zajistila splnění svých povinností vlastními silami.¹⁵⁸ Vyuffití tohoto oprávnění je vhodné zejména při podezření ze spáchání trestného činu nebo při neúspěšném pokusu o pozastavení rušivé činnosti.

Oprávněním, nevyjádřeným v § 81 odst. 8 ZOPK, je ustanovení § 90 odst. 16 ZOPK, které stanoví, že při plnění svých povinností se na strážníka přírody nevztahují zákazy vstupu a vjezdu stanovené zákonem o ochraně přírody.

6.6.1 Pozastavení rušivé činnosti

Pozastavení rušivé činnosti je zvláštním oprávněním strážníka přírody.¹⁵⁹ Strážník přírody je oprávněn k pozastavení rušivé činnosti v případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných ZOPK. Nejde o situace, kdy daná činnost není zakázaná, ale například dojde k překročení stanovených limitů.¹⁶⁰ Pozastavení rušivé činnosti by měla strážník přírody provést písemně, s tím, že uvede, proti komu zasahuje, kde a z jakého důvodu, proti které činnosti. Je vhodné, aby toto oprávnění vykonávaly alespoň dvě osoby, aby existoval svádek pro případ, že by osoba, jejíž činnost je pozastavena,

¹⁵⁵ § 81 odst. 8 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵⁶ NĚMEČKOVÁ, Iva aj. *Příručka pro strážníka přírody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 10.

¹⁵⁷ DAMOHORSKÝ, Milan a SVOBODA, Petr. Malé právní reflexe. *Nika*, 2000, 21(1), s. 33.

¹⁵⁸ § 81 odst. 8 písm. e) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁵⁹ § 81 odst. 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁶⁰ NĚMEČKOVÁ, Iva aj. *Příručka pro strážníka přírody*. EPAVA Olomouc, 2011, str. 11.

odmítla převzít protokol o pozastavení činnosti. Pozastavení činnosti je krajním prostředkem, kterého by mělo být využíváno pouze v případě, že domluva není možná.

Opatření, jímž se pozastavuje činnost, má povahu faktického správního úkonu a je výsledkem neformálního procesu, jehož jediným cílem je zabránit tčce napravitelnému poškození přírody.¹⁶¹

Strážník přírody má povinnost takové opatření bezodkladně sdělit orgánu ochrany přírody, který do 15 dnů od jeho vydání toto opatření ve správním řízení potvrdí, změní, nebo zruší.

Pokud osoba, jejíž činnost byla pozastavena, nedbá opatření strážníka přírody a ve své činnosti pokračuje, může strážník přírody požádat o pomoc policejní orgán a upozornit osobu, že může být obviněn z přestupku podle neuposlechnutí výzvy úřední osoby dle § 47 odst. 1 písm. a) P esZ, za který lze uložit pokutu do 5.000 Kč .

6.7 Odpovědnost za způsobenou škodu

Odpovědnost za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem funkce strážníka přírody je upravena v § 81b ZOPK. Subjektem odpovědným za škodu vzniklou při výkonu funkce strážníka přírody je stát. Tato odpovědnost je konstruována jako odpovědnost objektivní. V zastoupení státu pak náhradu škody poskytuje správní orgán, který strážník přírody ustanovil.

Náhrada škody se poskytuje za škodu způsobenou strážníkem přírody při výkonu její funkce a za škodu, kterou způsobila osoba, která strážníka přírody poskytla pomoc. V tomto případě však zákon stanoví, že náhrada škody se neposkytuje osobě, která svým protiprávním jednáním vyvolala oprávněný a přiměřený zákrok strážníka přírody.

Dále se poskytuje náhrada za škodu, která byla způsobena strážníkem přírody při výkonu jejích povinností a osobě, která strážníka přírody na její žádost nebo s jejím v doměm poskytla pomoc, pokud si poškozený nezpůsobil škodu úmyslně .

Rozsah a výše náhrady škody za újmu na zdraví nebo smrt se určuje dle předpisů o odškodňování pracovních úrazů pracovníků .¹⁶² Stát odpovídá i za majetkovou škodu, při níž náhrada škody se poskytuje uvedením v předchozí stav. Pouze pokud takový postup není možný nebo účelný, bude poskytnuta náhrada škody v penězích.

¹⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.2.2013 č. j. 3 As 9/2012 č. 33.

¹⁶² Zákon 262/2006 Sb., zákoník práce.

6.8 Strážníci přírody v praxi

V České republice je v národních parcích a chráněných krajinných oblastech ustanoveno do funkce strážníků přírody, profesionální i dobrovolné, celkem 471 osob.¹⁶³ Počet strážníků přírody ustanovených krajskými úřady je nižší, činí například 280 osob. Krajinou je situace v Jihomoravském kraji, kde v současnosti není ustanovena ani jedna strážník přírody, přičemž o ustanovení fyzické osoby do funkce strážníka přírody se ani do budoucna nevažuje. Strážníci přírody ustanovené například v správách národních parků a chráněných krajinných oblastí se sdružují v rámci Asociace strážníků přírody chráněných území ČR, přičemž cílem Asociace je především zvyšovat odbornost a profesionalitu strážníků. Ostatní strážníci však nijak organizováni nejsou, a ze strany Ministerstva životního prostředí není vyvíjena žádná aktivita ke zkvalitnění strážnického metodického vedení i snahy o koordinaci jednotlivých strážníků.¹⁶⁴

Strážník přírody je z hlediska efektivity nejlépe fungující ze všech strážníků. Je tomu tak zejména proto, že v národních parcích je tato funkce vykonávána v zásadě profesionálními zaměstnanci správy, kteří zajišťují tzv. strážnickou službu.¹⁶⁵ Na správách národních parků v České republice je v současnosti zaměstnáno několik profesionálních strážníků, kteří funkci strážníka přírody vykonávají jako hlavní pracovní náplň svého zaměstnání. Naproti tomu na správách chráněných krajinných oblastí a na krajských úřadech zpravidla profesionální strážníci přírody nejsou. Zde bývají pouze dobrovolní strážníci přírody, které vykonávají svoji funkci ve volném čase, a které za jejich výkon nejsou nijak placeny.¹⁶⁶

Úroveň práce strážníků přírody se výrazně liší. Nejvyšší úroveň z hlediska koordinace, pracovního výkonu i materiálního zajištění dosahují strážníci přírody v národních parcích. V chráněných krajinných oblastech pracují profesionální strážníci na plný úvazek pouze výjimečně, a to spíše ve velkých chráněných krajinných

¹⁶³ RNDr. Antonín Tuma, osobní dne 24.10.2013. RNDr. Antonín Tuma je vedoucím strážnické služby Správy CHKO Moravský kras.

¹⁶⁴ Ing. et Ing. Bc. Borek František, osobní dne 4.11.2013. Ing. et Ing. Bc. Borek František je předsedou Asociace strážníků přírody ČR a je zaměstnán ve Správě CHKO České stádoho í.

¹⁶⁵ JUDr. Ing. Jiří Staněk, Csc., osobní dne 4.10.2013.

¹⁶⁶ Strážník přírody. AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2013-10-27]. Dostupné z: <<http://www.ochranaprirody.cz/straz-prirody/>>.

oblastech. Naopak strážci přírody ustanovené v obvodu krajských úřadů fungují velmi sporadicky.¹⁶⁷

Dobrovolná stráž přírody se tak v praxi zabývá zejména informační a výchovnou činností. Pokud ji provádí strážnická činnost, málokdy má represivní charakter, což je podmínkou především dobrovolnosti funkce a tím, že strážci vykonávají svou funkci převážně jako jednotlivci. Výsledkem je, že dobrovolná stráž přírody málokdy ukládá a vybírá blokové pokuty. Profesionální strážci je v tomto ohledu aktivnější, i když součástí její činnosti jsou i terénní práce, které často zaberou strážci přírody příliš mnoho času, který pak nezbyvá na vlastní strážnickou činnost.¹⁶⁸ Mimo národní parky a chráněné krajinné oblasti je také obecným problémem nedostatek právního povědomí ve společnosti o existenci a pravomocích strážců přírody.

Obecně však lze říci, že největším problémem všech strážců přírody je nedostatek finančních prostředků, které krajské úřady a správy národních parků a chráněných krajinných oblastí na výkon funkce strážců přírody vyčleňují. V poslední době se v rámci snah o úspory, zejména snižováním počtu státních zaměstnanců, situace ještě zhoršila. Na správách chráněných krajinných oblastí jsou nyní zaměstnány nejvýše pouze dva profesionální strážci přírody. V národním parku Podyjí jsou v současnosti 4 profesionální strážci a řádově dobrovolná. V národním parku Český ráj jsou taktéž 4 profesionální strážci a přibližně 20 dobrovolných strážců. Krkonošský národní park zaměstnává 18 profesionálních strážců přírody.¹⁶⁹ Z uvedených dat je zřejmé, že počet profesionálních strážců přírody není pro efektivní výkon funkce dostatečný.

¹⁶⁷ Výroční zpráva asociace strážců přírody chráněných území České republiky za rok 2011, str. 4. Dostupná z Internetu: <<http://strazprirody.cz/index.php?link=ldq5f4m5bi7d4ggfcomrnpkgn4>>.

¹⁶⁸ Zpravodaj Asociace strážců přírody R 2004/7, str. 11. Dostupný z Internetu: <<http://www.strazprirody.cz/index.php?link=umg9m85u2vogavb2nnspl1a5i0>>.

¹⁶⁹ Ing. et Ing. Bc. Borek František, osobně dne 4.11.2013. Ing. et Ing. Bc. Borek František je předsedou Asociace strážců přírody R a je zaměstnán ve Správě CHKO Český ráj.

7. NÁVRH ZÁKONA O VE EJNÝCH STRÁFÍCH

Dne 17.1.2001 byl vládou České republiky schválen v činný záměr zákona o ve ejné strážci, jehož předkladatelem bylo Ministerstvo zemědělství spolu s Ministerstvem životního prostředí. Účelem tohoto návrhu zákona bylo zrušit stávající jednotlivé strážce, tedy zrušit strážce přírody, lesní strážce, rybářskou strážce, mysliveckou strážce a toho času i vodní strážce, a místo nich zřídit univerzální ve ejnou strážce, jejímž předmetem činnosti měla být ochrana přírody, les, vod a dalších složek životního prostředí, ochrana práva myslivosti, rybářského práva a ochrana lesního a polního majetku.¹⁷⁰

Návrh zákona byl Poslanecké sněmovně předložen dne 15.1.2002 a byl navržen k projednání v Zemědělském výboru. Návrh zákona se však nedostal ani do prvního čtení.¹⁷¹ V červnu 2002 proběhly volby do Poslanecké sněmovny a nová vláda, ani ty následující, již neměly tendenci pokračovat v prosazování návrhu zákona o ve ejných strážcích nebo se jinak problematikou ve ejných strážců komplexně zabývat.

Ve ejná strážce měla být, dle návrhu zákona, organizační složkou kraje, přičemž funkce ve ejné strážce měla zastávat jak strážci z povolání, tak i dobrovolní strážci. Počet strážců měl být stanoven radou kraje dle potřeb a rozlohy daného kraje.¹⁷² Kontrolou a koordinací práce ve ejných strážců měla být na území kraje pověřen editel krajského úřadu.

Oproti současnému stavu, kdy ve ejná strážce je pouze čestnou funkcí, návrh zákona počítal s odměnou za výkon činnosti i pro dobrovolné strážce.¹⁷³

7.1 Podmínky pro ustanovení do funkce

Návrh zákona zvyčoval v činnou hranici pro ustanovení do funkce ve ejné strážce na 24 let. Naopak stejně, jako u současných právních úprav, podmínkami stanovil způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a zdravotní způsobilost. Návrh zákona již

¹⁷⁰ § 1 vládního návrhu zákona na vydání zákona o ve ejné strážci a o změnách některých zákonů (sněmovní tisk č. 1223/0).

¹⁷¹ Sněmovní tisk 1223. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2013-10-27]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=1223>>.

¹⁷² Přičemž jejich počet nesmí být nižší než dvojnásobek počtu obcí s rozloženou působností na území daného kraje.

¹⁷³ § 24 vládního návrhu na vydání zákona o ve ejné strážci a o změnách některých zákonů (sněmovní tisk č. 1223/0).

netrval na podmínke obanství nebo trvalého pobytu uchazele na území České republiky, pouze stanovil, že zahraniční osoba usilující o ustanovení do funkce by měla povinnost prokázat, že dostatečně ovládá český jazyk. Novou podmínkou bylo držení platného zbrojního průkazu. Kandidát by dále musel získat úplné střední odborné vzdělání ze stanovených oborů nebo příslušné vysokoškolské vzdělání a dále by musel složit odbornou zkoušku. Poslední podmínkou bylo složení předepsané slibu.

Návrh zákona předpokládal práci strážce z povolání na základě pracovního poměru ke kraji, správám národních parků a správám chráněných krajinných oblastí, přičemž ve veřejnou službu by se osoba splňující všechny zákonné podmínky stala okamžikem vzniku pracovního poměru. Dobrovolné veřejné strážce měly být ustanovovány na dobu neurčitou na základě návrhu správního orgánu.¹⁷⁴

7.2 Povinnosti a oprávnění ve veřejné službě

Na které povinnosti ve veřejné službě návrh zákona zachoval obdobně, jak jsou již nyní stanoveny, a na které povinnosti přidal. Návrh zákona tedy počítal se zachováním povinnosti viditelně nosit služební odznak a prokazovat se průkazem ve veřejné službě; oznamovat orgánům Policie skutečnosti, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin; oznamovat všechny závažné zjištěné nedostatky a zasahovat v mezích svých oprávnění v případě, kdo poruší zájmy chráněné zákonem. Návrh zákona navíc stanovil povinnost mlčenlivosti ohledně skutečností, které se ve veřejné službě při výkonu své funkce dozví.¹⁷⁵

Pokud jde o oprávnění ve veřejné službě, návrh zákona počítal se zachováním oprávnění zjišťovat totožnost přítomných osob. Na rozdíl od současného stavu, kdy toto oprávnění má pouze myslivecká služba, návrh zákona rozšířil oprávnění zastavit a kontrolovat dopravní prostředky¹⁷⁶ na všechny ve veřejné službě. Návrh zákona navíc umožnil veřejným službám omezit osobní svobodu přítomné osoby a předvést ji orgánům Policie. Další předpokládanou pravomocí ve veřejné službě byla kontrola osob, zda mají kuritélnosti potřebná oprávnění a v případě překročení rámce

¹⁷⁴ § 5 a 6 vládního návrhu na vydání zákona o veřejné službě a o změnách některých zákonů (sněmovní tisk č. 1223/0).

¹⁷⁵ § 11 vládního návrhu na vydání zákona o veřejné službě a o změnách některých zákonů (sněmovní tisk č. 1223/0).

¹⁷⁶ Toto oprávnění se mělo vztahovat pouze na dopravní prostředky na úlovných komunikacích. Oprávnění zahrnovalo právo zkontrolovat jeho přepravní prostor a zavazadla, pokud by měla ve veřejné službě důvodné podezření, že je v dopravním prostředku přepravována neoprávněná nabytá věc.

oprávnění i možnost oprávnění odebrat. Návrh zákona zachoval oprávnění ve stejných strážích ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení. Ve stejná stráž měla mít též právo odebrat v c osobě pistolené i protiprávní činnosti.¹⁷⁷

Dleřitým oprávněním, které je oproti současně právní úpravě nové a které bylo potenciálně výrazně změnit postavení ve stejných strážích, byla možnost použít i jiné donucovací prostředky. Návrh stanovil, co se považuje za donucovací prostředky¹⁷⁸ a za jakých podmínek je ve stejná stráž oprávněna je použít. Návrh zákona navíc výslovně stanovil oprávnění za určitých podmínek použít stelnou zbraň.¹⁷⁹ V návrhu zákona se tak vycházelo z předpokladu, že ve stejné strážce mohou kvalitně vykonávat svou funkci jen tehdy, pokud se nemusí bát o svou bezpečnost a za situace, kdy mohou zákonem daná oprávnění i jiným způsobem vynutit.

7.3 Hodnocení návrhu zákona

Cílem navrhovaného zákona bylo především sjednotit rozdílnou právní úpravu jednotlivých ve stejných strážích a poskytnout právní rámec pro efektivní výkon funkce. Návrh zákona vycházel z předpokladu, že sjednocení jednotlivých strážích do jedné univerzální strážce a přesné vymezení jejich práv a povinností v jednom právním předpisu, přinese změnu ve vnímání ve stejných strážích ze strany veřejnosti. Snahou tedy bylo vytvořit právní úpravu pro veřejnost přehlednější a srozumitelnější.

Návrh zákona také reagoval na skutečnost, že činnost jednotlivých strážích je nekoordinovaná, nedostatečně metodicky vedená a přes jejich poměrně vysoký počet je jejich efektivita nízká. Navrhovaný zákon tak přinesl změny v podobě větší profesionalizace ve stejných strážích. Zároveň také vzal na v domít náročnost a rizikovitost výkonu funkce dobrovolné ve stejné strážce a fakt, že tyto osoby vykonávají ve vymezeném rozsahu úkoly státu, a proto počítal i s jejich odměňováním paušální částkou.¹⁸⁰

¹⁷⁷ § 12 až 18 vládního návrhu na vydání zákona o ve stejné strážce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk . 1223/0).

¹⁷⁸ Hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, slzotvorné prostředky, pouta, hrozba zbraní, úder zbraní, varovný výstřel z stelné zbraně.

¹⁷⁹ § 21 vládního návrhu na vydání zákona o ve stejné strážce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk . 1223/0).

¹⁸⁰ Dodatková zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o ve stejné strážce a o změně některých zákonů (sněmovní tisk . 1223/0).

Návrh zákona však nebyl v rámci odborné veřejnosti přijat jednoduše. Kritici návrhu zákona souhlasili s potřebností změny právního i faktického stavu veřejných strážníků. Jádrem kritiky však bylo především sloučení jednotlivých strážníků do jedné, univerzální. Každá veřejná stráž by tak musela znát právní předpisy vztahující se na ochranu přírody a krajiny, lesa, rybářství, myslivosti, a navíc na ochranu polního a lesního majetku. Navíc veřejná stráž musí znát nejen právní předpisy, ale i například daný terén a musí být schopna poskytovat informace ohledně dané oblasti. Z uvedených skutečností plyne obava, zda by sloučení jednotlivých strážníků do jedné nebylo na úkor úrovně kvality znalostí veřejných strážníků. Dále nelze pominout fakt, že zejména dobrovolné strážníky vykonávají funkci na základě svého osobního zájmu. Vytvořením jedné univerzální veřejné strážně tak hrozí, že by ten, kdo by chtěl například dohlížet nad dodržováním práva myslivosti, by zároveň nemusel mít zájem dohlížet na dodržování zákona v ostatních oblastech.¹⁸¹

Nktejí dále kritizovali oprávnění veřejných strážníků použít zbraně,¹⁸² které bylo považováno za oprávnění, které je vhodné pro hájení práva myslivosti, avšak které by například neusnadnilo práci ostatních strážníků. Toto oprávnění by navíc z veřejných strážníků učinilo složku obdobnou policejním orgánům.

Za kontroverzní byl také považován fakt, že předem tinnosti veřejných strážníků neměl být orientován jen na ochranu životního prostředí, ale i na ochranu soukromého majetku v lesích a na polních kulturách před požáry a krádežemi. Tato koncepce byla velmi kritizována zejména proto, že veřejné strážně jsou institutem *sui generis*, který má svoji činnost vykonávat v ochraně životního prostředí a nikoliv nahrazovat činnost vlastníků pozemků či orgánů policie.¹⁸³

Kritici navrhovaného zákona tedy zaujali názor, že lepším řešením, než zavést univerzální veřejnou stráž, by bylo soustředění se na zkvalitnění jednotlivých právních norem, které upravují jednotlivé veřejné strážně. Ve prospěch pojetí navrhovaného zákona však hovoří fakt, že koncepce veřejných veřejných strážníků tak, jak existuje v současnosti v České republice, je z hlediska srovnání se zahraničím unikátní. Stejný

¹⁸¹ PETŮUT, Pavel. Potřebujeme veřejnou stráž?. *Lesnická práce*, 2001, 80(5), s. 222-223. Dostupné také z: <<http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-01/potrebuujeme-verejnou-straz>>.

¹⁸² DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, str. 70.

¹⁸³ PETŮUT, Pavel. Potřebujeme veřejnou stráž?. *Lesnická práce*, 2001, 80(5), s. 222-223. Dostupné také z: <<http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-01/potrebuujeme-verejnou-straz>>.

model přijalo pouze Slovensko. Ostatní země, pokud je institut ve stejných státech v jejich právním řádu zaveden, mají jednu univerzální stráž.¹⁸⁴

¹⁸⁴ Ing. et Ing. Bc. Borek František, osobně dne 4.11.2013. Ing. et Ing. Bc. Borek František je předsedou Asociace strážců přírody ČR a je zaměstnán ve Správě CHKO České státoho í.

8. ÚLOHA VE EJNÝCH STRÁFÍ P I OCHRAN ĚIVOTNÍHO PROST ĚDÍ

Jak bylo již uvedeno výše, ve ejné stráfle nejsou orgány státní správy, nýbrž nep ímí vykonavatelé státní správy. Jde tedy o osoby, které zaji– ují ur íté innosti pro stát a v jeho zájmu. Jednotlivé ve ejné stráfle mají povinnost dohlížet na dodrřování právních p edpis , p í emfl tato povinnost se zpravidla vztahuje k dodrřování zákona, na jehož základ byly do funkce ustanoveny. Vzhledem ke skute nosti, že ve ejné stráfle jsou ustanovány na základ zákona o myslivosti, zákona o rybá ství, lesního zákona a zákona o ochran ě írody a krajiny, je z ejmé, že dohlížením nad dodrřováním t chto zákon ě hrají ve ejné stráfle d ležitou roli v rámci ochrany ěivotního prost ědí. Ve ejné stráfle jsou tak jakousi šprodlouženou rukou ě orgán ě státní správy. Jako takové jsou v rámci ochrany ě írody nezastupitelné, nebo orgány ochrany ěivotního prost ědí by jejich roli nemohly pln nahradit a policejní orgány ěasto nemají dostatek personálních i v ěných prost ědk ě na to, aby mohly zastávat innosti, které vykonávají ve ejné stráfle. Navíc ani podstatné personální a v ěné posílení orgán ě policie by z ejm negarantovalo ú inn ěí ochranu, nefl má potenciál poskytnout pot ebnými prost ědky a pravomocemi vybavená ve ejná stráfl, která je orientovaná na ěinnost v terénu.¹⁸⁵

Ú elem existence ve ejných stráflí tak je nap . p edcházet mysliveckému a rybá skému pytláctví, krádeřím d íví z les , neoprávn ěné nebo nepovolené t ěb ě írodnin, zakládání nepovolených skládek odpad , naru– ování lesa i po–kozování a ohrořování rostlin a ěivo ich . Vzhledem k tomu, že k p evářné v t–in t chto protiprávních ěinností dochází na místech, kde z objektivních d vod chybí systematický dohled orgán ě Policie ěR, jsou ěinnosti a aktivní p sobení ve ejných stráflí trvale pot ebné a nezastupitelné.¹⁸⁶

ěinnost ve ejných stráflí v–ak nelze zúřlit pouze na ěinnost represivní i dozorovou. D ležitou slořkou jejich p sobení je i ěinnost preventivní a informa ní. Ve ejná stráfl by m la e–it vzniklé problémy spí–e nefl pokutami, pokud to povaha v ěi umofl uje, pou ením a domluvou. Ve ejná stráfl také funguje jako zdroj informací p edev–ím proto, že má dobrou znalost svého obvodu p sobnosti. Stráflce by tak m l být

¹⁸⁵ D vodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o ve ejné stráflí a o zm ěn ě kterých zákon (sn movní tisk . 1223/0).

¹⁸⁶ STAN ěK, Ji í. Co p ínese p ípravovaný zákon o ve ejné stráflí?. *Lesnická práce*, 2001, 80(4), s. 150-151. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <<http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-01>>.

schopen podat informace o místní přírodě, zajímavostech i sloužbách, upozornit na povolené i nepovolené aktivity a v případě potřeby poskytnout pomoc.¹⁸⁷ Zároveň nelze pominout i důležitou úlohu myslivecké strážě, která je oprávněna dohlížet, zda v honitbě nepobíhají toulaví psi i kočky, a za podmínek stanovených zákonem je i usmrcovat. Myslivecké strážě též vykonávají důležitou oprávněnou úlohu usmrcovat vybrané zvláště nebezpečné druhy zvířat, čímž pomáhají chránit plynulé vodní druhy.

Ve veřejné strážě jsou v rámci českého právního řádu jediné fyzické osoby tuto funkci vykonávají zcela na bázi dobrovolnosti a bezúplatnosti. Ač vykonávají část státní správy, nejsou za tuto úlohu nijak placeny a volně se jí ve svém volném čase.

8.1 Hodnocení současného právního stavu

V České republice je v současnosti ustanoveno přibližně 15.900 mysliveckých strážníků, 7.000 rybářských strážníků, 3.300 lesních strážníků a přibližně 760 strážníků přírody. Vysoký počet mysliveckých strážníků je dán zejména zákonným požadavkem ustanovení myslivecké strážě pro každých 500 ha honitby. Ačkoliv celkový počet fyzických osob ustanovených do funkce ve veřejné strážě je poměrně velký, jejich efektivita není příliš vysoká.

Tento stav je důsledkem několika faktorů. Velký vliv na efektivitu veřejných strážníků má jejich působení pouze na bázi bezúplatnosti a dobrovolnosti. Je zřejmé, že fyzické osoby ustanovené do funkce ve veřejné strážě nemohou nikdy dosáhnout efektivitu profesionálních strážníků, když mohou svoji funkci vykonávat jen ve svém volném čase po práci a o víkendech. Dále se zdá, že kdyby veřejné strážě byly za svoji skutečně vykonanou úlohu přiměřeně zaplacené, byly by motivovány k větší aktivitě. Zároveň lze očekávat, že by mohlo dojít ke zvýšení zájmu fyzických osob o ustanovení do funkce, pokud by za její výkon náležela odměna.

Obecně však nejvýznamnějším problémem současných veřejných strážníků je mimo jiné nízká právní odpovědnost a nedostatek ohledu na existenci jednotlivých veřejných strážníků a jejich oprávnění. Z tohoto stavu plyne často neúcta k osobám vykonávajícím funkci ve veřejné strážě a nerespektování jimi udílených pokynů i jimi prováděných

¹⁸⁷ Strážník přírody. AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2013-10-27]. Dostupné z: <<http://www.ochranaprirody.cz/straz-prirody/>>.

úkon. Lze říci, že pov domí o existenci a pravomocích myslivecké a rybářské strážě je vyší. Osoby, které vykonávají rybářské a myslivecké právo, se v právní úpravě daného oboru orientují lépe než běžná veřejnost, jelikož znalost právních předpisů je jedním z předpokladů pro získání loveckého a rybářského lístku. Nejmenší pov domí má veřejnost zřejmě o institutu lesních strážníků, což je také zapříčineno jejich poměrně nízkým počtem a zároveň tím, že lesní strážníci, ač na výjimky, nejsou aktivní pravidelně. Jejich činnost bývá spíše nárazová, především v předvánočním období. Pov domí veřejnosti o existenci strážníků v úrovní se rozdílně dle oblasti výkonu jejich funkce. V ústředí veřejnosti je obeznámena s existencí profesionálních strážníků v národních parcích a chráněných krajinných oblastech, avšak mimo něj strážníci v úrovní veřejnosti příliš známé nejsou.

Obecným problémem v úrovní strážníků je jejich nedostatečné materiální vybavení. Jejich činnost by byla více efektivní, kdyby byly k dispozici rozšířenou techniku, a zejména GPS přístroje, fotoaparát, dalekohled, a vozidlo nebo loď. Na takové vybavení však nejsou orgány státní správy vyčleněny dostatečné finanční prostředky.

8.2 Návrhy *de lege ferenda* pro zlepšení efektivity v úrovní strážníků

Je zřejmé, že ačkoliv je právní úprava v úrovní strážníků poměrně rozsáhlá a podrobná, její výkon v praxi je problematický. Přijetí jednoho zákona, který by rozšířil právní úpravu sjednotil, je v současné době nejen vhodné, ale i potřebné. Zavedení institutu jednotné veřejné strážě, do její činnosti by byly sloučeny činnosti dosavadních úrovní strážníků, se však, vzhledem k poměrnosti v úrovní strážníků na tolika rozdílných a rozmanitých úsecích, nejeví jako reálné. Vhodnou variantou se tak jeví přijetí zákona, který by jednotně upravoval podmínky ustanovení a zrušení ustanovení do funkce, oprávnění, povinností veřejné strážě a odpovědnost za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem funkce. Jednotlivé strážě by však nebyly univerzální, nýbrž vždy specializované na danou oblast (knapka na ochranu lesa), ve které by poté také vykonávaly svá oprávnění a povinnosti.

Dále by bylo vhodné přidělit všechny veřejné strážě krajským úřadům, které by měly povinnost metodického vedení v úrovní strážníků ustanovených v rámci jejich poměrnosti, dohlížet na odbornost jednotlivých strážníků, případně je školit, koordinovat a kontrolovat jejich práci.

Pro zajištění v t-í efektivity ve ejných strážích je dále fládoucí áste ná profesionalizace ve ejných strážích. Vzhledem k tomu, fl profesionální strážle vykonávají svoji innost na základ pracovního pom ru a jako p edm t své pracovní innosti, je z ejmé, fl jejich efektivita bude mnohonásobn vy-í, nefl u dobrovolných strážích. S ohledem na finan ní náro nost takového e-ení by bylo vhodné kombinovat profesionální strážle s dobrovolnými. Nelze totiž pominout fakt, fl dobrovolné strážle jsou k výkonu funkce motivovány osobním zájmem, a tudífl by nebylo správné tyto osoby z výkonu funkce primárn vylou it jen proto, fl zastávají i jiné zam stnání.

Dobrovolné strážle by v-ak jífl nem ly být pln zalofeny na principu estnosti, kdy nejsou za výkon své funkce nijak odm ovány, a koliv plní p i ochran p írody, práv a majetku ve vymezeném rozsahu úkoly státu. Lze totiž p edpokládat, fl pokud budou dobrovolné strážle p im eným zp sobem za svoji innost odm ovány, budou také více motivovány k aktivn j-ímu a efektivn j-ímu výkonu své innosti.

Dal-ím vhodným opat ením se jeví zp ísn ní pofladavk , které pro ustanovení do funkce musí uchaze spl ovat. V t-í d raz by m l být kladen p edev-ím na odbornost zájemce o ustanovení do funkce a na jeho osobnostní kvality. D leflité v-ak je, aby tyto pofladavky byly orgánem státní správy v praxi ádn zji- ovány, a nikoliv pouze formáln , jak je tomu v n kterých p ípadech dnes. Strážím by téfl m la být ulofena povinnost absolvovat pravidelné kurzy i -kolení za ú elem zvý-ení odbornosti a získání informací o nových p edpisech, postupech, problémech apod.

innost ve ejných strážích by byla efektivn j-í, kdyby m ly k dispozici dostate né materiální vybavení. Orgány státní správy by m ly ve svém rozpo tu po ítat s vynaložením pen flních prost edk na nezbytnou výbavu strážích tak, aby m ly k dispozici fotoaparát, dalekohled, motorové vozidlo, nebo lo . Dále by bylo velmi vhodné zavést povinnost ve ejných strážích nosit jednotný stejnokroj. Stejnokroj by ve ejné strážle odli-il od ostatních fyzických osob a zd raznil by postavení ve ejné strážle jakoflto ú ední osoby. V neposlední ad by stejnokroj mohl napomoci zvý-ení pov domí ve ejnosti o existenci ve ejných strážích a tím i p inést strážím v t-í respekt ve ejnosti.

Návrh zákona o ve ejných strážích z roku 2002 po ítal s roz-í ením oprávn ní ve ejných strážích o mofnost za stanovených podmínek pouflit donucovací prost edky i st elnou zbra . Toto oprávn ní bylo povaflováno za pom rn kontroverzní a bylo

p edm tem mnoha diskusi. Zastánci tohoto oprávn ní argumentovali tím, že ve ejné strážce mohou d sledn vykonávat svoji funkci jen tehdy, pokud se nebudou bát o vlastní bezpečnost.¹⁸⁸ Návrh zákona tak vycházel z předpokladu, že pokud ve ejná strážník bude ozbrojena, nebude se bát vykonávat své pravomoci a bude tak postihovat více protiprávních jednání. Dále by toto oprávn ní snížilo potřebu ve ejných strážník spoléhat se na součinnost orgánů policie. Tento model je označován jako tzv. Americký model, na jehož bázi ve ejné strážce fungují například ve Francii, Itálii, Polsku i na Slovensku.¹⁸⁹

Na opačném modelu, kde ve ejné strážce slouží bez zbraní a který je označován jako tzv. Britský model, je založena současná právní úprava ve ejných strážník. Zavedení oprávn ní nosit a použít zbraň bylo velmi kritizováno, protože toto oprávn ní je v rozporu s koncepcí ve ejných strážník, které nemají být primárně represivní složkou, ale mají spíše hrát úlohu preventivní, informační a vzniklé závady nejlépe řešit domluvou. Zastánci stávajícího modelu argumentovali také tím, že možnost použití zbraní automaticky nezaručuje usnadnění výkonu funkce. Na možnost použití zbraní se také samozřejmě váží riziko zneužití takového oprávn ní, tedy použití i hrozba použití zbraní v případech, kdy to není nezbytně nutné.

Jako vhodné řešení, které by umožnilo vynutit výkon pokynů a opatření uvedených ve ejnou strážník a zároveň neutilizovalo ve ejných strážník represivní složku policejního charakteru, se jeví uvedená možnost ve ejným strážník použít donucovací prostředky za účelem ochrany zdraví, života, bezpečnosti nebo práv, na jejichž ochranu jsou zřízeny. Dovolnými donucovacími prostředky by však mohly být například hmaty, chvaty, údery i kopy, nebo použití slzotvorných prostředků i v krajním případě paralizér. V žádném případě však by mezi ně neměla patřit střelná zbraň.

¹⁸⁸ Dodatková zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o ve ejné strážník a o změnách některých zákonů (sněmovní tisk č. 1223/0).

¹⁸⁹ Ing. et Ing. Bc. Borek František, osobně dne 4.11.2013. Ing. et Ing. Bc. Borek František je předsedou Asociace strážníků úřadů Řada je zaměstnán ve Správě ČHKO České republiky.

9. ZÁVĚR

Institut veřejných strážníků má v České republice poměrně dlouhou tradici. Veřejné strážníky jsou fyzické osoby, které na bázi loajality a dobrovolnosti, vykonávají ve vymezeném rozsahu úkoly státu v oblasti ochrany životního prostředí. Veřejné strážníky jsou zvláštním správním orgánem *sui generis*, přičemž nejsou orgány státní moci. Jsou to soukromé fyzické osoby, na které byl výkon určitých úkolů státu delegován zákonem. Při výkonu své funkce jim zákon přiznává postavení úřední osoby, což s sebou nese nejen zvýšenou trestně právní ochranu, ale i zvýšenou trestně právní odpovědnost. Význam loajality veřejných strážníků spočívá především ve vykonávání dohledu nad dodržováním právních předpisů na ochranu životního prostředí v takových oblastech a podmínkách, ve kterých je nevhodné, aby se jí v pořádkové míře vnovaly policejní orgány či orgány státní správy. Veřejné strážníky navíc vykonávají i preventivní a informační loajalitu. V současné době existují v českém právním řádu čtyři druhy veřejných strážníků. Jsou jimi myslivecká strážník, rybářská strážník, lesní strážník a strážník přírody.

Fyzická osoba je do funkce veřejného strážníka ustanovena okamžikem složení slibu před orgánem státní správy. Pro ustanovení do funkce je třeba, aby uchazeč splnil zákonné podmínky věku, bezúhonnosti, způsobilosti k právním úkonům, zdravotní způsobilosti, znalosti práv a povinností dané veřejným strážníkem a případně další podmínky stanovené jednotlivými zákony. Ke zrušení ustanovení do funkce veřejného strážníka poté dojde, pokud strážník přestane vykonávat svoje povinnosti, pokud jí nelze zákonem stanovené podmínky pro výkon funkce a z dalších, jednotlivými zákony stanovených důvodů.

Obecně lze říci, že povinnostmi veřejných strážníků jsou zejména povinnost prokazovat se předkem veřejného strážníka a viditelně na svém oděvu nosit služební odznak, dohlížet na dodržování právních předpisů v dané oblasti ochrany životního prostředí a neprodleně oznamovat všechny závady, nedostatky a škody, které při své loajaliti zjistí. Pro výkon těchto povinností jsou veřejné strážníky nadány určitými pravomocemi. Veřejné strážníky jsou však vždy oprávněny vykonávat svá oprávnění pouze v obvodu působnosti stanoveném v předku veřejného strážníka. Obecným oprávněním veřejných strážníků je právo zjišťovat totožnost osob, které poruší právní předpisy v dané oblasti; požadovat pomoc a souloajalitu orgánů Policie České republiky, pokud není veřejným

strážník schopná plnit své povinnosti vlastními silami a prostředky; ukládat a vybírat pokuty za porušování v blokovém řízení. Rozsah oprávnění se vaku jednotlivých druhů veřejných strážníků.

Velmi obdobná jsou jednotlivá ustanovení o odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce veřejné strážně. Odpovědnost za škodu je konstruována jako objektivní, přičemž subjektem, který za škodu odpovídá, je stát. Fakticky vaku zastoupení státu poskytuje náhradu škody orgán státní správy, který danou veřejnou strážník ustanovil. Nahrazuje se škoda způsobená veřejnou strážníkem a osobou, která jednala na její příkaz nebo s jejím v domě, pokud nebyl přímý zásah veřejné strážně vyvolán protiprávním jednáním porušeného. Zároveň se nahrazuje i škoda způsobená veřejnou strážníkem a osobou, která jednala na její příkaz i s jejím v domě, v případě, že si porušený škodu nezpůsobil úmyslně.

Vzhledem k tomu, že v současné době neníinnost veřejných strážníků příliš efektivní a také s ohledem na to, že současná rozšířená právní úprava není vyhovující, byl v roce 2002 Poslanecká sněmovna Reproedloven vládní návrh zákona o veřejných strážních. Na základě navrhovaného zákona mělo dojít ke zrušení stávajících jednotlivých strážníků a místo nich měla být zřízena univerzální veřejná stráž, jejížinnost by spočívala v ochraně přírody, lesů, vod a dalších složek životního prostředí, ochraně práva myslivosti, rybářského práva a ochraně lesního a polního majetku. Návrh byl i v dalších ohledech kontroverzní a vyvolával mnohé diskuse. Předsně proto, že veřejné strážně působí na tolika odlišných a rozmanitých úsecích, že se objevily obavy, zda je vhodné a možné vytvořit univerzální veřejnou strážník, aniž by takový model byl na úrovni odbornosti a kvality znalostí veřejných strážníků. Dalším kritizovaným bodem navrhovaného zákona bylo ozbrojení veřejných strážníků a rozšíření jejich povinností i k ochraně soukromého majetku. Návrh zákona po volbách do Poslanecké sněmovny v červnu 2002 již nebyl dále projednáván.

Je vaku zřejmé, že sjednocení rozšířené právní úpravy veřejných strážníků a její reforma jsou vhodné a potřebné. V České republice je do funkce veřejné strážně ustanoveno přibližně 27.000 osob. V porovnání s takto vysokým počtem osob vykonávajících funkci veřejné strážně je vaku jejich efektivita velmi nízká. Lze říci, že nejlépe funguje strážník přírody v národních parcích a chráněných krajinných oblastech. Důvodem je především skutečnost, že v chráněných oblastech je tato funkce

vykonávána nejen dobrovolnými strážemi, ale i strážemi profesionálními. V posledních letech se také zlepšila efektivita rybářských stráží, i když pouze lokálně, tam, kde rybářské svazy zaměstnávají profesionální strážce. U mysliveckých stráží je jejich vysoký počet dán zákonem, v důsledku čehož jsou často ustanovovány pouze formálně. Jejich efektivita pak závisí především na osobní motivaci jednotlivce funkci rád vykonávat. Lesní strážě pak fungují pouze sporadicky, a to především v rámci jednorázových akcí v období před Vánocemi. Největším problémem ve veřejných strážích je mimo jiné nízké právní povědomí ve společnosti o existenci veřejných stráží a o jejich oprávněních. Důsledkem tohoto stavu je situace, kdy osoby, v jejichž kompetenci stráž vykonává svá oprávnění, často pokyny a úkony veřejné strážě nerespektují, a v krajních případech je i napadají.

Pro zlepšení efektivity veřejných stráží by bylo vhodné přezkoumání zákona, který by umožnil právní úpravu sjednotit. Zákon by měl jednotně stanovit podmínky pro výkon funkce, ustanovení a zrušení ustanovení do funkce, práva a povinnosti veřejných stráží a odpovědnost za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem funkce. Nebylo by však vhodné zavádět univerzální veřejnou stráž, lepším řešením by bylo ponechat systém jednotlivých stráží specializovaných na daný úsek ochrany životního prostředí. Dalším vhodným krokem by bylo podřízení veřejných stráží krajským úřadům, které by měly povinnost dohlížet nad výkonem jejich činnosti, koordinovat je a zajišťovat pro ně pravidelná školení a kurzy.

Lze říci, že by nadále nemělo být setrváváno na modelu výkonu činnosti veřejných stráží založeném pouze na bázi dobrovolnosti a ochoty. Vzhledem k velmi pozitivní zkušenosti s profesionálními strážemi by bylo vhodné zavést postupnou profesionalizaci veřejné strážě. S ohledem na finanční náročnost profesionálních stráží je nutné jejich činnost skloubit s činností dobrovolných stráží, které sice nejsou tak výkonné, ale na druhou stranu jsou k činnosti motivovány především osobním přesvědčením a zájmem na ochranu životního prostředí. Dobrovolné strážě by však měly být za svoji činnost přiměřeným způsobem odměňovány, což by jednak bylo vzhledem k náročnosti jejich činnosti spravedlivé, jednak by je to mělo motivovat k efektivnějšímu výkonu funkce.

Při výkonu činností veřejných stráží by bylo užitečné, kdyby byly veřejné strážě lépe materiálně vybaveny například fotoaparáty, motorovým vozidlem, dalekohledem

i p ístrojem GPS. Zásadní je pak zavedení povinnosti ve ejné stráfle nosit stejnokroj. Spornou z stává otázka ud lení oprávn ní ve ejné stráffi nosit a v zákonem vymezených p ípadech pouflít zbra . Zdá se, fle optimálním e-ením by bylo ud lení oprávn ní pouflít mírn jí donucovací prost edky v zákonem vymezených situacích. Ve ejné stráfle by v-ak nem ly být oprávn ny k pouflití st elné zbran .

Ve ejné stráfle jsou významnou slofkou, která hraje podstatnou úlohu v ochran flivotního prost edí. D leflité jsou zejména proto, fle se v kařlodenní praxi snařlí prosazovat vymezenou řást práva flivotního prost edí. Jejich ěinnost v-ak není tak efektivní, jak by mohla být, kdyby byla zasazena do odpovídajícího právního řámce. Zm na právní úpravy ve ejných stráffi je proto nezbytná.

Seznam zkratek

LesZ	zákon . 289/1995 Sb., o lesích a o změnách a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů
MysZ	zákon . 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon . 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PrešZ	zákon . 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
RybZ	zákon . 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změnách některých zákonů (zákon o rybářství) , ve znění pozdějších předpisů
ZOPK	zákon . 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
T	zákon . 161/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) , ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura

Literatura

BEDNÁ , Vladimír a BEDNÁ , Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012.

ECHURA, Vladimír. *Myslivecká stráž*. V edici Kapesní příručky vyd. 2. Praha: Orac, 2000.

ECHURA, Vladimír, NOVÁK, Rudolf a VESELÝ, Zdeněk. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000.

DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007.

DROBNÍK, Jaroslav a DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010.

HEMELÍK, Tomáš. *Rybářství a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000.

HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. *Správní právo hmotné: obecná část*. Praha: Leges, 2010.

HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš, 2008.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010.

JUSKOVÁ, Anna et al. *Nature guard = Stráž přírody*. Filina: Institute of the High Mountain Biology, University of Filina, 2008.

KOVÁRNÍK, Libor. *Mimoresortní bezpečnostní služby*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008.

MADAR, Zdeněk. *Právní ochrana životního prostředí v České republice*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2003.

MIKO, Ladislav a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007.

MITŮR, Peter a SVOBODA, Zdeněk. *Instituce státní moci v ČR: úplný pohled s internetovými odkazy*. Praha: Linde, 2007.

NEJEDLIKOVÁ, Iva aj. *Příručka pro strážníky přírody*. EPAVA Olomouc, 2011.

POUP, Jaroslav. *Rybářská stráž*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2000.

PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000: úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy*. 2., aktualiz. a rozšíř. vyd. k 1.3.2010. Praha: Linde, 2010.

STAN K, Jiří a EHMÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážníků: příručka pro myslivecké strážníky, rybářské strážníky, vodní strážníky, strážníky přírody a lesní strážníky*. 1. vyd. Praha: Venator, 2000.

TRNKA, Alexander. *Rybářská strážník: zákon o rybářství a předpisy související: výklad a komentář*. Vyd. 4. Praha: Rybář, 2010.

VACH, Miloslav. *Myslivost*. Uhlířské Janovice, Silvestris, 1997.

VALENTA, Josef. *Komunikace pro strážníky: [příručka pro strážníky přírody II]*. Litoměřice: Asociace strážníků přírody ČR, 2013.

Odborné články

BLUHOVSKÝ, Z. Obhospodaření malých lesních majetků III. *Lesnická práce*. 2000, 11.

DAMOHOŘSKÝ, Milan a SVOBODA, Petr. Malé právní reflexe. *Nika*, 2000, 21(1), s. 33.

JAROŠ, P. Myslivost. Profík strážník - krok správným směrem. *Rybářství*, 2010, 10, s. 14-17.

KNOTEK, Jaroslav. Rozbor právního režimu strážníků přírody: předložení novely zákona o ochraně přírody a krajiny. 218/2004 Sb. *časopis pro právní vědu a praxi*, 2004, 12(2), s. 127-129. Dostupné také z: <<http://www.law.muni.cz/dokumenty/1931>>.

PETROUŠ, Pavel. Potřebujeme veřejnou strážník? *Lesnická práce*, 2001, 80(5), s. 222-223. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <<http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-01/potrebujeme-verejnou-straznik>>.

STAN K, Jiří. Co přinese připravovaný zákon o veřejné strážník? *Lesnická práce*, 2001, 80(4), s. 150-151. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <<http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-01>>.

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.2.2013, č. j. 3 As 9/2012 o s. 33.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.9.2010 sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.3.2008 sp. zn. 3 Tdo 56/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.6.2009 sp. zn. 3 Tdo 659/2009.

Další zdroje

D vodová zpráva k zákonu . 238/1999 Sb., kterým se mění zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon . 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon . 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon . 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon . 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon . 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=39&ct1=0>>.

D vodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona o veřejné strážní a o změně některých zákonů (sněmovní tisk . 1223/0). Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1223&ct1=0>>.

EPRAVO.CZ. [online]. [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obecne-uzivani-lesa-8633.html>>.

Strážník přírody. AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2013-10-27]. Dostupné z: <<http://www.ochranaprirody.cz/straz-prirody/>>.

Výroční zpráva asociace strážníků přírody chráněných území České republiky za rok 2011. Dostupná z Internetu: <<http://strazprirody.cz/index.php?link=ldq5f4m5bi7d4ggfcomrnpkgn4>>.

Zpravodaj Asociace strážníků přírody R 2004/7, str. 11. Dostupný z Internetu: <<http://www.strazprirody.cz/index.php?link=umg9m85u2vogavb2nnspl1a5i0>>.

Seznam příloh

Příloha 1 o Služební odznak a příkaz myslivecké strážní

Příloha 2 o Služební odznak a příkaz lesní strážní

Příloha 3 o Služební odznak a příkaz rybářské strážní

Příloha 4 o Služební odznak a příkaz strážní přírody

Příloha 5 o KODEX strážní přírody

Příloha 1 o Služební odznak a průkaz myslivecké stráže

PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo

Příjmení, jméno, titul myslivecké stráže

Období působnosti (mázev horňictví)

VZOR

ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

Jméno/Název uživatele horňictví

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání

Číslo jednací

Doba platnosti do

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

VZOR

Příloha 2 – Služební odznak a průkaz lesní strážě

Příloha 3 – Služební odznak a průkaz rybářské stráže

PRŮKAZ RYBÁŘSKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo **1 2 3 4 5**

Příjmení, jméno, titul rybářské stráže

Obvod působnosti

VZOR

ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ RYBÁŘSKÉ STRÁŽE

Jméno/Název uživatele nebo vlastníka

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání

Číslo jednací

Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

VZOR

Příloha 4 – Služební odznak a průkaz strážce přírody

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

SLUŽEBNÍ PRŮKAZ STRÁŽCE

Číslo

Příjmení, jméno, titul

Rodné číslo

Obvod působnosti

Datum

Název orgánu, který průkaz vydal

Podpis odpovědného pracovníka

3,5 x 4,5 cm

Příloha 5 k KODEX strážce přírody

- 1) Strážce svým vystupováním na veřejnosti reprezentuje státní ochranu přírody.
- 2) Strážce je loajální k orgánu, který jej ustanovil - ve styku s veřejností zastává názory orgánu ochrany přírody.
- 3) Strážce při plnění svých povinností zachovává důstojnost - svou vlastní i osob, se kterými přichází do styku.
- 4) Strážce je aktivní v přístupu ke svěřeným úkolům i k návratníkům.
- 5) Strážce zná svěřené území, jeho hodnoty a seznamuje s tím i druhé.
- 6) Strážce dbá na průběžné zvyšování své kvalifikace (včetně jazykové) i udržování fyzické kondice.
- 7) Strážce upřednostňuje podání informace a použití před sankcí.
- 8) Strážce vystupuje rozhodně a profesionálně.
- 9) Strážce usiluje o dobré vztahy s místní komunitou - obyvateli, hospodařícími subjekty a orgány veřejné správy.
- 10) Strážce ve službě je vždy řádně ustrojen a upraven.

Abstrakt

Tématem diplomové práce je postavení veřejných strážníků v českém právním řádu a jejich úloha, kterou hrají při ochraně životního prostředí. Práce se nejprve zaměřuje na vysvětlení pojmu veřejných strážníků, jejich historického vývoje a současných právních úprav. Poté se práce zabývá jednotlivými veřejnými strážnickými profesemi, kterými jsou myslivecká strážník, lesní strážník, rybářská strážník a strážník přírody. V jednotlivých kapitolách je rozebrána právní úprava těchto strážníků a zhodnocena jejich činnost v praxi. Další část práce je věnována návrhu zákona o veřejné strážník z roku 2002. Poslední část práce se zabývá hodnocením úlohy, kterou veřejné strážníky hrají při ochraně životního prostředí a přináší návrhy *de lege ferenda* pro zlepšení činnosti veřejných strážníků. Cílem práce je vytvořit ucelenou analýzu veřejných strážníků a navrhnout řešení pro zlepšení jejich činnosti.

Abstract

This diploma thesis deals with public guards and the role they have in environmental protection. Firstly, the thesis focuses on the explanation of the concept of public guards, their historical development and present legal regulation. Secondly, the thesis deals with particular public guards, which are hunting guard, forest guard, fishing guard and nature guard. Their legal regulation and evaluation of their work is discussed in separate chapters. The next part of the thesis is concerned with The Public Guards Bill 2002. Finally, the thesis deals with a critical evaluation of the role that public guards have in environmental protection and proposes several solutions for the improvement of their work. The aim of this thesis is to provide a comprehensive analysis of public guards and to suggest solutions for the improvement of their activities.

Summary

Public guards and their role in environmental protection

This diploma thesis deals with public guards and the role they have in environmental protection. The aim of this thesis is to analyse public guards in the Czech Republic, critically evaluate their effectiveness and suggest possible solutions that could improve the quality of their activities.

The thesis is composed of nine chapters. The first chapter is introductory. The second chapter is concerned with the introduction to the issue of public guards, establishment and termination of establishment into the office and their rights and duties. The following four chapters analyse particular public guards, i.e. hunting guard, forest guard, fishing guard and nature guard, and evaluate their activities in practice. The seventh chapter discusses The Public Guards Bill 2002. The proposed changes are described and evaluated there. The eighth chapter is divided into two parts. The first part summarises the role that public guards have in environmental protection *de iure* and *de facto*. The second part suggests some possible changes that could enable public guards to be more effective in their office.

Conclusions are drawn in the ninth chapter. The legal regulation of public guards is quite extensive, but the possibility of effective exercise of their rights is rather limited. There are several reasons for this. Firstly, the office of public guard is performed on a voluntary basis which means that the office is not paid and its duties are performed mostly in the person's spare time. Secondly, the legal regulation is fragmented into several acts, which could cause confusion among the general public. Finally, the greatest problem is the lack of public awareness of public guards' existence and rights. As a result of this situation, the public often refuse to respect and obey their instructions or actions. The thesis suggests some solutions to this situation. It would be advisable to pass an act that would unite the legal regulation of all public guards. In addition, the office should be based on a semi-professional concept and both professional and voluntary guards should be paid for their activities. Public guards should also be provided with sufficient equipment.

Public guards have a very important and irreplaceable role in environmental protection. However, their activity is not as effective as it should be. The change of their legal regulation is essential.

Klí ová slova

Ve ejná stráž, ochrana životního prostředí, návrh zákona o veřejných strážích z roku 2002.

Key words

Public guard, environmental protection, The Public Guards Bill 2002.